

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2013

Bc. Petra Pavlíčková

Technická univerzita v Liberci
Ekonomická fakulta

Studijní program: **N 6208 – Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika**

**Analýza dopadu novely zákona o veřejných zakázkách na
transparentnost výběrových řízení v ČR**

**Analysis of the Impact on the Public Procurement Act Amendment to the
Transparency of Competition in the Czech Republic**

DP – PE – KEK - 2013 - 56
Bc. Petra Pavlíčková

Vedoucí práce: Ing. Šimanová Jana, Ph.D., katedra ekonomie
Konzultant: Ing. Aleš Kocourek, Ph.D., katedra ekonomie

Počet stran: 96

Počet příloh: 6

Datum odevzdání: 10. května 2013

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci dne 10. května 2013

Bc. Petra Pavlíčková

Anotace

Diplomová práce „*Analýza dopadu novely zákona o veřejných zakázkách na transparentnost výběrových řízení v ČR*“ zpracovává problematiku transparentnosti veřejných zakázek z pohledu novely zákona. Chyby, které vznikají při zadávání veřejných zakázek, jsou v této práci ukázány ve světle novely zákona. Současně jsou nastíněna možná řešení, která by mohla pomoci k vyšší transparentnosti v nakládání s veřejnými prostředky. V závěru je potvrzen předpoklad, že novela zákona o veřejných zakázkách zprůhlednila zadávání a průběh výběrových řízení a omezila prostor pro vznik nejčastějších pochybení na straně zadavatele i uchazeče.

Přínosem diplomové práce je shrnutí a zhodnocení přijatých opatření, která měla vést k vyšší přehlednosti při zadávání zakázek financovaných z veřejných rozpočtů.

Klíčová slova

Bid rigging, dodavatel, korupce, novela, transparentnost, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, veřejná zakázka, zadavatel, zákon

Annotation

The thesis *„Analysis of the Impact on the Public Procurement Act Amendment to the Transparency Competiton in the Czech Republic”* deals with the issue of public procurement transparency from the perspective of amendment. Faults rising from public procurement are in this work shown in a view of the amendment. At the same time it outlines some possible solutions that could help to the greater transparency in management of public funds. The conclusion is supported by the assumption that the amendment to the law on public procurement made procurement and tendering more transparent and limited the space for creation of the most common faults on the part of both contracting authority and applicant.

The benefit of this thesis is a summary and evaluation of the measures which should lead to the greater transparency in procurement financed from public funds.

Key Words

Amendment, Bid rigging, Contracting authority, Corruption, Office for the Protection of Competition, Public procurement, Supplier, the Act, Transparency

Obsah

Seznam zkratk	10
Seznam tabulek	11
Seznam obrázků	12
Úvod	13
1 Základní pojmy a právní rámec veřejných zakázek v ČR	15
1.1 Základní pojmy	15
1.2 Korupce.....	28
1.3 Zákon o veřejných zakázkách č. 137/2006 Sb.....	33
2 Novela zákona	35
2.1 Změny účinné od 1. 4. 2012	35
2.2 Změny účinné od 1. 1. 2014	44
2.3 Další navrhované změny.....	45
2.4 Statistika VZ v ČR.....	49
3 Nejčastější pochybení při zadávání veřejných zakázek	55
3.1 Návrh na přezkum průběhu veřejných zakázek	55
3.2 Nejčastější pochybení	56
4 Kartel (Bid Rigging)	66
4.1 Formy bid riggingu	67
4.2 Boj proti bid riggingu	68
4.3 Legislativní úprava	68
4.4 Příklad bid riggingu	70
4.5 Vyhodnocení chyby	70
5 Vnímání veřejných zakázek veřejností	72
6 Průzkum mezi zadavateli veřejných zakázek	78
7 Průzkum mezi dodavateli veřejných zakázek	85
8 Shrnutí dotazníkových šetření	91
9 Závěr	95
Seznam použité literatury	98

Seznam příloh	102
Příloha 1 Struktura ZVZ.....	I
Příloha 2 Čestné prohlášení dodavatele o ekonomické a finanční způsobilosti splnit veřejnou zakázku - VZOR	III
Příloha 3 Dotazník – vnímání veřejných zakázek veřejností.....	IV
Příloha 4 Vyjádření poradce při zadávání veřejných zakázek.....	VIII
Příloha 5 Dotazník – zadavatelé veřejných zakázek.....	X
Příloha 6 Dotazník – dodavatelé veřejných zakázek	XIII

Seznam zkratek

CPI	Index vnímání korupce
č.	Číslo
ČR	Česká republika
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
DP	Diplomová práce
EU	Evropská Unie
FO	Fyzická osoba
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
NFPK	Nadační fond proti korupci
ODS	Občanská demokratická strana
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
PO	Právnícká osoba
Sb.	Sbírka
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování
TI	Transparency International
TIC	Transparency International Česká republika
TUL	Technická univerzita v Liberci
ÚOKFK	Úřad odhalování korupce a finanční kriminality
VV	Věci Veřejné
VZ	Veřejné zakázky
ZVZ	Zákon o veřejných zakázkách

Seznam tabulek

Tabulka 1 Celkový přehled zakázek a firem	53
Tabulka 2 Vlastnická struktura dodavatelů podle zemí.....	54
Tabulka 3 Porovnání: Změna náročnosti zadání VZ a účasti v ní.....	91
Tabulka 4 Porovnání: Zlepšení prostředí zadávání VZ.....	92
Tabulka 5 Porovnání: Názory na registr smluv	93
Tabulka 6 Porovnání: Názory na odhalení vlastnických struktur	93
Tabulka 7 Porovnání: Názory na propadnutí majetku.....	94

Seznam obrázků

Obrázek 1: Rozdělení veřejných zakázek.....	16
Obrázek 2: Rozdělení zadavatelů veřejných zakázek.....	19
Obrázek 3: Druhy výběrových řízení	23
Obrázek 4 Ministerstvo vnitra varuje	29
Obrázek 5 Vývoj indexu CPI	33
Obrázek 6 Počet přijatých podnětů Úřadu.....	51
Obrázek 7 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů.....	73
Obrázek 8 Zadavatelé veřejných zakázek	79
Obrázek 9 Počet VZ ročně.....	80
Obrázek 10 Dodavatelé veřejných zakázek.....	85
Obrázek 11 Porovnání: Omezení prostoru pro korupci.....	92

Úvod

Důvodem, proč si autorka zvolila jako téma své diplomové práce „*Analýza dopadu novely zákona o veřejných zakázkách na transparentnost výběrových řízení v ČR*“ je jeho aktuálnost, diskutovanost a v neposlední řadě nedávná novela týkající se veřejných zakázek (dále také VZ), která by měla vést k větší transparentnosti v oblasti nakládání s veřejnými prostředky.

I díky médiím je oblast VZ velice sledovaná. To vede k většímu zájmu veřejnosti a tlaku na větší průhlednost. V poslední době díky dotacím z Evropské unie dochází k nárůstu počtu VZ. Z tohoto důvodu si pak i například malé obce s velice omezeným rozpočtem mohou dovolit realizovat relativně velké investice.

Dle názoru autorky se toto téma týká všech. Jedná se o prostředky, kterými FO či PO přispívají do veřejných rozpočtů. Proto by každý občan České republiky měl mít možnost zjistit, jak je s jeho penězi nakládáno. Nástrojem by mu měla být legislativa, která by měla zaručovat co největší transparentnost. I když, i sebelepší zákon nemůže zaručit stoprocentní průhlednost zakázky.

Ze zkušeností posledních let lze usuzovat, že v minulosti dával zákon celkem velký prostor k podvodům a nekalým praktikám. Nekalými praktikami se rozumí například kartely firem, „ušití“ zakázky na míru, či ve všech pádech skloňovaná korupce. Právě poslední zmiňované se stalo jedním z hlavních předvolebních témat v roce 2010. Následně byl boj s korupcí zapracován do Programového prohlášení Vlády České republiky. Byla vypracována strategie vlády v boji proti korupci, na které bylo spolupracováno s odbornou veřejností. Výsledkem je i novela zákona o veřejných zakázkách (dále také ZVZ), která má zprůhlednit jejich průběh a omezit korupční jednání při nakládání s našimi finančními prostředky. Je zde ale ještě stále prostor ke zlepšování, zdaleka ne všechny návrhy, které měly vést ke zlepšení situace, byly přijaty.

V první části práce autorka popíše legislativu týkající se VZ a hlavní změny, které přinesla novela zákona. V další části uvede nejčastější pochybení při zadávání VZ, která vznikala

před novelou zákona. Poté tyto chyby rozebere ve světle novely zákona s následnou analýzou, zda došlo k eliminaci těchto chyb, ať už částečně, nebo úplně.

V poslední části diplomové práce je zpracováno dotazníkové šetření. Pomocí dotazníků bylo zjišťováno jak novelu, a vůbec legislativu kolem veřejných zakázek, vnímá veřejnost, zadavatelé VZ a dodavatelé.

Hlavním cílem je analýza, zda došlo k odstranění prostoru, v kterém mohou vznikat chyby a zda novela splnila svůj účel.

Cíle práce

Cílem předkládané DP je zmapovat a vyhodnotit dopad změn, které do oblasti zadávání a organizace výběrových řízení na veřejné zakázky přinesla novela ZVZ v kontextu nejčastějších pochybení na straně zadavatele i uchazeče a efektivního využívání veřejných prostředků.

Předpoklad

Novela ZVZ zásadním způsobem zprůhlednila zadávání a průběh výběrových řízení na VZ a výrazně omezila prostor pro vznik nejčastějších pochybení na straně zadavatele i uchazeče.

Tento předpoklad bude ověřován pomocí analýzy, syntézy a dedukce. V prvních kapitolách bude využita převážně metoda deskriptivní. V poslední kapitole DP bude využita také metoda kvantifikovaného výzkumu formou dotazníkového šetření.

1 Základní pojmy a právní rámec veřejných zakázek v ČR

V úvodu je vhodné představit základní pojmy a legislativu týkající se VZ.

V druhé části kapitoly je vysvětlen termín korupce a uvedeny některé nezávislé organizace dohlížející na transparentnost zadávání VZ.

1.1 Základní pojmy

V této podkapitole budou uvedeny a vysvětleny základní pojmy: veřejná zakázka, zadavatel, dodavatel, veřejné zdroje, výběrové řízení, zadávací řízení, černá listina a Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“).

1.1.1 Veřejná zakázka

„Veřejnou zakázku lze charakterizovat jako simulaci tržních procesů za situace, kdy poptávajícím subjektem je stát“ (Nývt, 2005, s. 11).

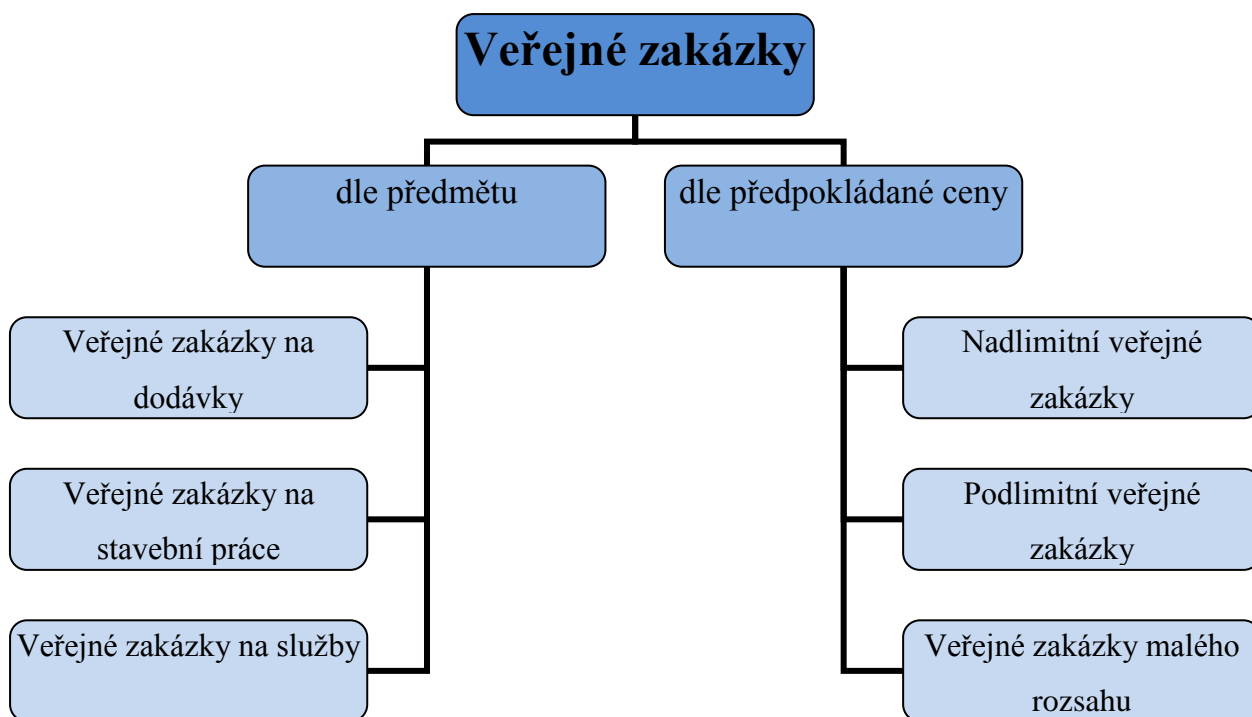
Veřejná zakázka je specifickým způsobem uzavřená smlouva, kdy jednou ze smluvních stran je veřejný zadavatel. Jedná se o zvláštní případ uzavření smlouvy (podmínkou je její písemná forma), jemuž předchází zadávací řízení, které zabezpečuje soutěž při výběru nejvhodnější nabídky. Hlavním účelem zadávání VZ je především úspora finančních prostředků, které se docílí vytvořením transparentního soutěžního prostředí, jež by mělo zabezpečit efektivnost a účelnost vynakládaných veřejných prostředků.

Charakteristickým rysem odlišujícím VZ od jiné zakázky je povinnost jejího zadavatele zadat ji v zadávacím řízení podle ZVZ. Zadavatel je dále povinen postupovat v souladu s tímto zákonem, především dodržovat zásadu transparentnosti, rovného zacházení se soutěžiteli a vyvarování se jakéhokoli projevu diskriminace jednotlivých uchazečů.

Při zadávání VZ je nutné si uvědomit, že je to především obchod, tedy i veškeré úkony mezi zadavatelem a uchazečem jsou činěny v obchodně právních vztazích. Zadavatel

nevystupuje jako veřejnoprávní orgán, tedy v nadřazeném postavení, ale jako rovnocenný subjekt s uchazeči, tedy jako jejich obchodní partner.(DOLEČEK, 2010)

1.1.1.1 Členění veřejných zakázek

Obrázek 1: Rozdělení veřejných zakázek

Zdroj: vlastní zpracování

1) Veřejné zakázky dle předmětu

Veřejné zakázky na dodávky

Veřejnou zakázkou na dodávky je taková VZ, jejímž předmětem je pořízení věci, a to formou koupě, koupě zboží na splátky, nájmu zboží nebo nájmu zboží s právem následné koupě (leasing).

Veřejnou zakázkou na dodávky je ale také VZ, jejímž předmětem je kromě pořízení zboží rovněž poskytnutí služeb nebo stavebních prací spočívajících v umístění, montáži

či uvedení takového zboží do provozu, nejedná-li se o zhotovení stavby, pokud tyto činnosti nejsou základním účelem VZ, avšak jsou nezbytné ke splnění veřejné zakázky na dodávky. (Zákon, 2012)

Veřejné zakázky na stavební práce

Veřejnou zakázkou na stavební práce je VZ, jejímž předmětem je:

- a) provedení stavebních prací, které se týkají některé z činností uvedených v příloze č. 3 ZVZ,
- b) provedení stavebních prací podle prvního bodu a s nimi související projektová nebo inženýrská činnost, nebo
- c) zhotovení stavby, která je výsledkem stavebních nebo montážních prací, případně i související projektové či inženýrské činnosti, a která je jako celek schopna plnit samostatnou ekonomickou nebo technickou funkci.

Veřejnou zakázkou na stavební práce je rovněž VZ, jejímž předmětem je vedle výše zmíněného plnění, také poskytnutí dodávek či služeb nezbytných k provedení předmětu VZ dodavatelem.

Za VZ na stavební práce se považují rovněž stavební práce pořizované s využitím zprostředkovatelských nebo podobných služeb, které zadavateli poskytuje jiná osoba. (Zákon, 2012)

Veřejné zakázky na služby

Veřejnou zakázkou na služby je veřejná zakázka, která není VZ na dodávky nebo veřejnou zakázkou na stavební práce.

Veřejnou zakázkou na služby je též VZ, jejímž předmětem je kromě poskytnutí služeb rovněž:

a) poskytnutí dodávky podle § 8, pokud předpokládaná hodnota poskytovaných služeb je vyšší než předpokládaná hodnota poskytované dodávky, nebo

b) provedení stavebních prací podle § 9, pokud tyto stavební práce nejsou základním účelem VZ, avšak jejich provedení je nezbytné ke splnění veřejné zakázky na služby.

Pokud je předmětem VZ poskytnutí služeb uvedených v příloze č. 1 ZVZ i v příloze č. 2 ZVZ, je pro určení, zda jde o veřejnou zakázku na služby rozhodná vyšší předpokládaná hodnota služeb uvedených v příslušné příloze. (Zákon, 2012)

2) Dělení dle předpokládané ceny veřejné zakázky

Nadlimitní veřejné zakázky

Nadlimitní VZ se rozumí veřejná zakázka, jejíž předpokládaná hodnota podle § 13 bez DPH dosáhne nejméně finančního limitu stanoveného prováděcím právním předpisem pro jednotlivé kategorie zadavatelů, oblastí a druhy VZ, případně kategorie dodávek nebo služeb. Tento prováděcí právní předpis stanoví rovněž seznam zboží pořizovaného Českou republikou – Ministerstvem obrany, pro které platí zvláštní finanční limit, a výši tohoto limitu. (Zákon, 2012)

Podlimitní veřejné zakázky

Podlimitní VZ je ta zakázka, jejíž předpokládaná hodnota činí minimálně 1 000 000 Kč bez DPH v případě veřejné zakázky na dodávky nebo na služby. Pokud jde o VZ na stavební práce, musí její hodnota dosahovat alespoň 3 000 000 Kč bez DPH. (Zákon, 2012)

Veřejné zakázky malého rozsahu

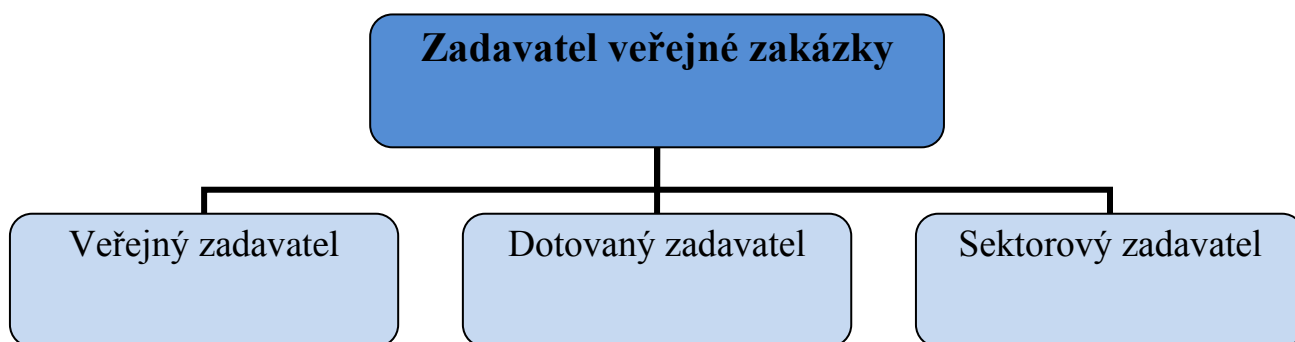
Veřejnou zakázkou malého rozsahu se rozumí VZ, jejíž předpokládaná hodnota nedosáhne:

a) 1 000 000 Kč na zakázky za služby a dodávky, nebo

b) 3 000 000 na stavební práce. (Zákon, 2012)

1.1.2 Zadavatel

ZVZ rozděluje zadavatele do tří kategorií: veřejného, dotovaného a sektorového. Sektorový zadavatel bývá také označován jako síťový nebo odvětvový. I přes toto rozdělení je okruh potenciálních zadavatelů poměrně široký a proměnlivý. Zadavatelem VZ může být jak FO, tak i PO. Za jednoho zadavatele se považuje i několik zadavatelů, pokud se sdruží či jinak spojí pro účely společného postupu směřujícího k zadání VZ. Předpokladem je však písemná dohoda těchto osob. (DOLEČEK, 2010)

Obrázek 2: Rozdělení zadavatelů veřejných zakázek

Zdroj: vlastní zpracování

Veřejný zadavatel

Veřejným zadavatelem je:

a) Česká republika,

b) státní příspěvková organizace,

c) územní samosprávný celek nebo příspěvková organizace, u níž funkci zřizovatele vykonává územní samosprávný celek,

d) jiná právnická osoba, pokud

1. byla založena či zřízena za účelem uspokojování potřeb veřejného zájmu, které nemají průmyslovou nebo obchodní povahu, a

2. je financována převážně státem či jiným veřejným zadavatelem nebo je státem či jiným veřejným zadavatelem ovládána nebo stát či jiný veřejný zadavatel jmenuje či volí více než polovinu členů v jejím statutárním, správním, dozorčím či kontrolním orgánu. (Zákon, 2012)

Dotovaný zadavatel

Dotovaným zadavatelem je právnická nebo fyzická osoba, která zadává VZ hrazenou z více než 50% z peněžních prostředků veřejných zdrojů, nebo pokud peněžní prostředky poskytnuté na VZ z těchto zdrojů přesahují 200 000 000 Kč. Peněžní prostředky jsou poskytovány z veřejných zdrojů i v případě, pokud jsou poskytovány prostřednictvím jiné osoby.

Pro účely uzavření smlouvy se subdodavatelem se za dotovaného zadavatele nepovažuje dodavatel, kterému byla veřejným zadavatelem zadána VZ.

Dotovaný zadavatel postupuje při zadávání veřejné zakázky podle ustanovení ZVZ platných pro veřejného zadavatele. V případě zadávání VZ v oblasti obrany nebo bezpečnosti dotovaný zadavatel nepostupuje podle ustanovení ZVZ (Zákon, 2012)

Sektorový zadavatel

Sektorovým zadavatelem je osoba, která vykonává některou z relevantních činností podle § 4 ZVZ, pokud:

a) tuto relevantní činnost vykonává na základě zvláštního či výhradního práva, nebo

b) nad touto osobou může veřejný zadavatel přímo či nepřímo uplatňovat dominantní vliv; dominantní vliv veřejný zadavatel uplatňuje v případě, že

1. disponuje většinou hlasovacích práv sám, či na základě dohody s jinou osobou, nebo
2. jmenuje či volí více než polovinu členů v jejím statutárním, správním, dozorčím či kontrolním orgánu. (Zákon, 2012)

Centrální zadavatel

Centrálním zadavatelem je veřejný zadavatel, který provádí centralizované zadávání, spočívající v tom, že:

- a) pro jiného zadavatele pořizuje dodávky či služby, jež jsou předmětem VZ, které následně prodává jiným zadavatelům za cenu nikoliv vyšší, než za kterou byly dodávky či služby pořízeny, nebo
- b) provádí zadávací řízení a zadává VZ na dodávky, služby či stavební práce na účet jiných zadavatelů.

Před zahájením centralizovaného zadávání jsou zadavatelé a centrální zadavatel povinni uzavřít písemnou smlouvu. V té upraví svá vzájemná práva a povinnosti v souvislosti s centralizovaným zadáváním. Uzavřením písemné smlouvy vzniká centrálnímu zadavateli ve vztahu k dotčeným zadavatelům oprávnění provádět centralizované zadávání. (Zákon, 2012)

1.1.2.1 Zásady postupu zadavatele

Zadavatel je povinen při postupu podle ZVZ dodržovat zásady transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace.

Zadavatel nesmí omezovat účast v zadávacím řízení dodavatelům, kteří mají sídlo nebo místo podnikání v členském státě EU a ostatních státech, které mají s ČR či EU uzavřenou

mezinárodní smlouvu zaručující přístup dodavatelům z těchto států k zadávané VZ. (Zákon, 2012)

1.1.3 Dodavatel

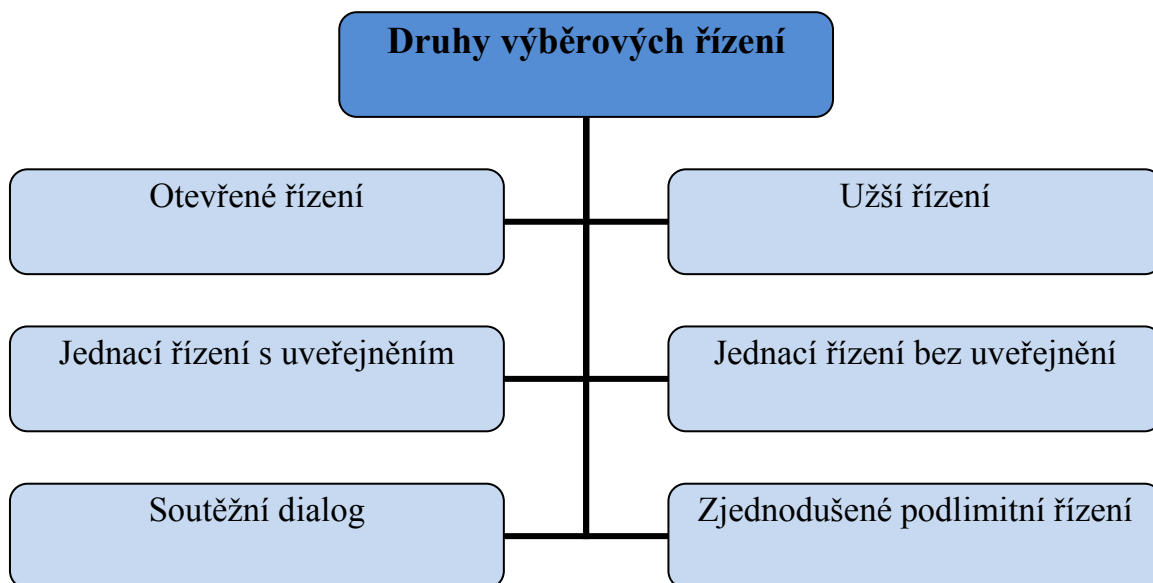
Dodavatelem je fyzická nebo právnická osoba, která dodává zboží, poskytuje služby nebo provádí stavební práce, pokud má sídlo, místo podnikání či místo trvalého pobytu na území ČR, nebo zahraniční dodavatel. (Zákon, 2012)

1.1.4 Veřejné zdroje

Veřejnými zdroji se pro účely tohoto zákona považují:

- a) dotace poskytnuté ze státního rozpočtu, z rozpočtů obcí a krajů, státních fondů, nebo regionální rady regionu soudržnosti,
- b) prostředky nebo granty přidělené podle zvláštního právního předpisu,
- c) granty EU, nebo
- d) dotace, příspěvky a podpory poskytnuté z veřejných rozpočtů a jiných peněžních fondů cizího státu s výjimkou peněžních fondů spravovaných podnikatelskými subjekty se sídlem nebo bydlištěm v zahraničí. (Zákon, 2012)

1.1.5 Výběrové řízení

Obrázek 3: Druhy výběrových řízení

Zdroj: vlastní zpracování

Možnost použití jednotlivých zadávacích řízení závisí na dvou skutečnostech. První je, o jakého jde zadavatele (veřejný, dotovaný či sektorový), tou druhou potom, v případě některých zadávacích řízení také fakt, zda jsou naplněny zákonné podmínky pro jejich použití.

A) Otevřené řízení

Nejjednodušším typem výběrových řízení je otevřené řízení. V oznámení tohoto typu zadavatel oznamuje neomezenému počtu dodavatelů své rozhodnutí zadat VZ. Otevřené řízení je neomezeným výběrovým řízením, k podání nabídky je oprávněna kterákoliv osoba, která má o podání nabídky zájem. (Zákon, 2012)

B) Užší řízení

V užším řízení oznamuje zadavatel VZ neomezenému počtu dodavatelů svůj úmysl zadat VZ. Tento typ řízení je na rozdíl od otevřeného řízení zadávacím řízením omezeným.

Nabídku v tomto typu řízení mohou podat pouze ty osoby, které zadavatel na základě jejich žádosti o účast v užším řízení vyzval. (Zákon, 2012)

C) Jednací řízení s uveřejněním

Výběrové řízení, ve kterém nabídku podávají pouze zájemci, kteří jsou poté zadavatelem vyzváni k jednání. (Zákon, 2012)

D) Jednací řízení bez uveřejnění

Zadavatel přímo vyzve k jednání jednoho nebo více dodavatelů. (Zákon, 2012)

E) Soutěžní dialog

Pokud použití otevřeného řízení či užšího řízení není s ohledem na povahu předmětu plnění VZ možné, veřejný zadavatel může pro zadání VZ se zvláště složitým předmětem plnění použít soutěžní dialog.

Za VZ se zvláště složitým předmětem plnění je považována veřejná zakázka, u níž není veřejný zadavatel objektivně schopen přesně vymezit

a) technické podmínky podle § 46 odst. 4 a 5 ZVZ, nebo

b) právní nebo finanční požadavky na plnění VZ. (Novela zákona, 2012)

F) Zjednodušené podlimitní řízení

Veřejný zadavatel může použít zjednodušené podlimitní řízení pro zadání:

a) podlimitní VZ na dodávky nebo podlimitní veřejné zakázky na služby, nebo

b) podlimitní VZ na stavební práce, jejíž předpokládaná hodnota nepřesáhne 10 000 000 Kč bez daně z přidané hodnoty. (Novela zákona, 2012)

1.1.6 Zadávací řízení

Uchazečem se stává dodavatel, který podá svou nabídku ve stanovené lhůtě a na místě, které zadavatel uvedl. Zadavatel přijatým nabídkám přidělí pořadová čísla dle data a času doručení.

Zadávací řízení má následující fáze:

1. Zahájení zadávacího řízení

Dle § 26 ZVZ zahajuje zadávací řízení zadavatel odesláním

- a) oznámení o zahájení zadávacího řízení k uveřejnění, nebo
- b) výzvy o zahájení zadávacího řízení. (Zákon, 2012)

2. Odevzdání nabídek

Dalším krokem je podání nabídek. Dodavatel může podat pouze jednu nabídku. Uchazeč o VZ nemůže být zároveň subdodavatelem jiného uchazeče.

Nabídka musí obsahovat identifikační údaje uchazeče, návrh smlouvy podepsaný osobou oprávněnou jednat jménem uchazeče. Součástí nabídky jsou i další dokumenty, které jsou požadovány zákonem či samotným zadavatelem. (Zákon, 2012)

3. Otevření obálek

K otevírání obálek s nabídkami je povinen veřejný zadavatel ustanovit nejméně tříčlennou komisi. Sektorový zadavatel a veřejný zadavatel, který zadává VZ v jednacím řízení bez uveřejnění nebo na základě rámcové smlouvy, není povinen ustanovit komisi. Potom tuto funkci plní zadavatel. Komise plní úkony dle zákona jménem zadavatele. Dále je povinna zachovat mlčenlivost o skutečnostech, které se dozvěděla v souvislosti s výběrovým řízením.

Obálky nesmí být otevřeny před uplynutím lhůty pro podání nabídek, ale musí být otevřeny ihned po uplynutí této lhůty. (Zákon, 2012)

4. Posouzení a hodnocení nabídek

Nabídky jsou hodnoceny komisí z hlediska splnění zákonných požadavků a požadavků uvedených v zadávacích podmínkách zadavatelem. Nabídky nesplňující tyto požadavky musí být vyřazeny. Komise může také k posouzení nabídek přizvat poradce, kteří nesmí být ve vztahu k VZ a k uchazečům podjati.

Po písemném odůvodnění nejasností v nabídce, může komise přizvat uchazeče na jednání za účelem vysvětlení jeho nabídky.

Hodnocení nabídek probíhá dle hodnotících kritérií uvedených v § 78 ZVZ. Základním hodnotícím kritériem je

- a) ekonomická výhodnost nabídky, nebo
- b) nejnižší nabídková cena.

O posouzení a hodnocení nabídek vypracuje komise písemnou zprávu, která musí obsahovat seznam posuzovaných nabídek, seznam nabídek, které byly ze zadávacího řízení vyřazeny společně s uvedením důvodu, popis způsobu hodnocení zbývajících nabídek s odůvodněním, výsledek hodnocení nabídek, popis hodnocení jednotlivých nabídek v rámci všech hodnotících kritérií a údaje o složení hodnotící komise. (Zákon, 2012)

5. Ukončení zadávacího řízení

Zadavatel rozhodne o výběru nejvhodnější nabídky dle hodnotících kritérií (viz Posouzení a hodnocení nabídek). Zadavatel je povinen odeslat oznámení o výběru nejvhodnější nabídky do 5 pracovních dnů po rozhodnutí všem dotčeným zájemcům a všem dotčeným uchazečům. Dotčenými uchazeči jsou ti uchazeči, kteří nebyli s konečnou platností vyloučeni. Konečnou platnost má vyloučení až tehdy, pokud uchazeč ve lhůtě nepodal námitky. (Zákon, 2012)

6. Uzavření smlouvy

Pokud nebyly ve stanovené lhůtě podány námitky proti rozhodnutí o nejvhodnější nabídce, uzavře zadavatel s vybraným uchazečem do 15 dnů po uplynutí této lhůty smlouvu. Smlouva bude uzavřena v souladu s návrhem smlouvy obsaženým v nabídce vybraného uchazeče. (Zákon, 2012)

7. Oznámení o výsledku zadávacího řízení

Oznámení výsledku se řídí § 83 ZVZ, ve kterém jsou stanoveny lhůty, ve kterých musí jednotliví zadavatelé oznámit výsledek výběrového řízení. (Zákon, 2012)

1.1.7 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen Úřad) provádí dohled nad dodržováním ZVZ v ČR. Úřad je jedním z ústředních orgánů státní správy v čele s předsedou jmenovaným na návrh vlády prezidentem republiky. Ve svém rozhodování je zcela nezávislý. Jeho cílem je dosáhnout, zejména prostřednictvím rozhodovací činnosti takové praxe, která by zabezpečovala volnou a svobodnou soutěž mezi uchazeči o VZ a současně provedení výběru nejvhodnější nabídky transparentním způsobem bez diskriminace uchazečů. Úřad v rámci své rozhodovací činnosti představuje dvoustupňový model přezkumného řízení. Dvoustupňovost je zde představována v prvním stupni sekci VZ a ve druhém stupni rozhoduje předseda Úřadu na základě doporučení svého poradního orgánu, jímž je komise zřízená podle správního řádu.

Úřad zahajuje přezkumné řízení z úřední povinnosti (např. na základě obdrženého podnětu (informace z tisku apod.), nebo na návrh stěžovatele. Náležitosti návrhu o přezkumné řízení ze strany Úřadu jsou upraveny ZVZ a správním řádem. (Schelleová)

1.1.8 Černá listina

Tento pojem byl v oblasti VZ zaveden novelou v roce 2010. Jedná se o seznam, na kterém jsou dodavatelé, kteří při prokazování kvalifikace předloží informace nebo doklady, které nejsou pravdivé, a které by mohly mít vliv na posouzení kvalifikace. Firmy jsou pak zapsány na tento blacklist a nesmějí se tři roky účastnit tendrů. (Břešťan, 2013/2)

V současné době je na tomto seznamu 7 firem (údaje k 14. 4. 2013) a to největší tuzemský kabelový operátor UPC; dvě ostravské stavební firmy Stavoenergo a RESA; SCS 2012 s.r.o v současné době v likvidaci; stavební firma KHP montáž, s.r.o.; BETONSTAV TEPLICE a.s. – nyní v konkursu a bezpečnostní agentura MIPRO SECURITY, s.r.o.

1.2 Korupce

Bývalý nigerijský prezident Olusegun Obasanjo v rozhovoru pro týdeník Ekonom řekl: *„Korupci jako takovou nevymýtíte. Nikde na světě. Rozdíl je v tom, zda je korupce přijímána jako běžná součást života, anebo ne.“* (Břešťan, 2012)

Snaha o omezení korupce byla jedním z hlavních motivů ke vzniku novely ZVZ. V této kapitole uvádí autorka informace týkající se této problematiky

1.2.1 Co je to korupce?

Podle Interního protikorupčního programu Ministerstva vnitra citovaného na stránkách Policie České republiky lze korupci charakterizovat jako zneužití postavení, které je spojeno s porušením principu a nestrannosti při rozhodování. Je motivováno snahou po materiálním zisku nebo získání jiných výhod. Korupce je tedy projevem chyby v rozhodovacím a řídicím procesu. V širším smyslu je účast v korupčním vztahu etickým a mravním selháním jednotlivců. Schopnost instituce korupci potlačovat a bránit se jí je indikátorem kvality vnitřní kultury celého institucionálního systému jako takového a z ní vyplývajících norem chování v příslušných institucích. Výskyt korupce může ohrozit životaschopnost demokracie a tržní ekonomiky a zároveň také bezpečnost státu.

I když trestní zákoník nepoužívá pojem „korupce“ je tento společenský jev trestným činem uvedeným v části druhé hlavy X. trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.) nazvané „Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných“. Další základní informace o postížitelnosti korupce lze nalézt na internetových stránkách www.policie.cz/clanek/stop-korupci.aspx, nebo více podrobnějších informací v již výše uvedeném zákoně č. 40/2009 Sb. (Police ČR, 2010)

Obrázek 4 Ministerstvo vnitra varuje

Zdroj: internetové stránky MVČR

1.2.2 Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV

Dne 15. března 2003 byl nařízením Ministerstva vnitra č. 71/2001 zřízen útvar s působností na celém území ČR, jehož úkolem je věnovat se prověřování a vyšetřování nejzávažnějších forem trestné činnosti (hospodářské, finanční a korupce). Tento Útvar odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen ÚOKFK SKPV) nahradil dva zaniklé útvary: Úřad finanční kriminality a ochrany státu SKPV a Útvar pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti (dříve SPOK). (Police ČR, 2010)

1.2.3 Nezávislé subjekty

V této podkapitole je uvedeno několik nezávislých subjektů, které bojují proti korupci. Tyto instituce sledují a informují veřejnost o průběhu VZ. Díky těmto organizacím se veřejnost často dozví informace, které by jí zůstaly utajeny.

Transparency International - Česká republika (TIC) je nevládní neziskovou organizací, jejímž posláním je mapovat stav korupce v ČR a svou činností aktivně přispívat k jejímu omezování. TIC se zaměřuje především na prosazování systémových změn v oblasti veřejné správy a legislativy, ale také v soukromém sektoru. Kromě projektů, které se dlouhodobě věnují konkrétním oblastem (například problematice VZ, střetu zájmů či nakládání s veřejnými prostředky) poskytuje TIC také právní a vzdělávací služby.

Činnost TIC je financována především z grantů, které organizace získává na své projekty z programů domácích i zahraničních státních i soukromých dárců. Vedlejším zdrojem financování jsou potom dary FO i PO a rovněž výnosy z uskutečněných činností a akcí (například vzdělávacích kurzů).

TIC je součástí mezinárodní sítě nevládních organizací Transparency International (TI). Všechny pobočky TI musí pravidelně procházet procesem akreditace. TI je jedinou mezinárodní nevládní organizací zaměřenou na problematiku korupce a vytváření protikorupčních programů, do nichž se snaží zapojovat občanskou společnost, podniky i vládní instituce. Byla založena v roce 1993. Prostřednictvím mezinárodního sekretariátu se sídlem v Berlíně a více než 90 národních poboček po celém světě se snaží na národní i celosvětové úrovni omezovat jak nabídkovou, tak poptávkovou stranu korupce. Velké úsilí je věnováno neustálému upozorňování na problém a nebezpečné důsledky korupce, prosazování strukturálních reforem, iniciování a prosazování dodržování mezinárodních úmluv a monitorování chování vládních orgánů, podniků a bank. (TIC, 2011)

Nadační fond proti korupci (dále NFPK) – První věta, kterou si návštěvník internetových stránek Nadačního fondu proti korupci může přečíst je „*Nebát se a nekrást, a ne nakrást si a nebát se.*“ Dále pokračuje odstavce, ve kterém je vysvětlena základní vize NFPK.

Tou je stav, ve kterém společnost bude vnímat korupci jako zločin a ke korupčníkům bude také jako ke zločincům přistupovat, kde nebude standardem, ale naopak opovrženíhodnou výjimkou.

V dozorčí radě této organizace sedí známá jména jako generální ředitel rodinného pivovaru Bernard pan **Stanislav Bernard**, dále majitel společnosti Student Agency a Orbix pan **Radim Jančura**, pan **Karel Randák**, který se dříve specializoval na ekonomické kauzy a stál v čele Úřadu pro zahraniční styky a informace, matematik **Karel Janeček** a v neposlední řadě známý herec, modertor, literát, publicista a velmi pohotový moderátor **Jan Kraus**, který je známý svými názory nejen na současný stav korupce v ČR, ale i na celkovou politickou situaci této země. Mezi významné sponzory nadace patří známé firmy.

Na svém webu publikují zajímavou definici korupce: *„Korupce je zneužití postu či pravomoci v politice a veřejné správě pro dosažení nezaslouženého soukromého zisku a - alespoň z pohledu NFPK - jde o nejhorší formu krádeže. Krádeže, která se stala společensky přijatelným „zločinem bez rizika“.“*

Pro více informací o programu a kauzách lze navštívit internetové stránky www.nfpk.cz.
(Nadační fond proti korupci)

Podnikáme bez korupce – občanské sdružení založené skupinou podnikatelů. Hlavní myšlenkou je šíření idey *„Podnikáme bez korupce“*. Kromě toho vynakládají úsilí, které by mohlo stížit korupční jednání. Snaží se zviditelnit to, že podnikajících bez korupce je více než těch nepoctivě podnikajících, kterým je v médiích věnováno mnohem více prostoru.(Podnikáme bez korupce)

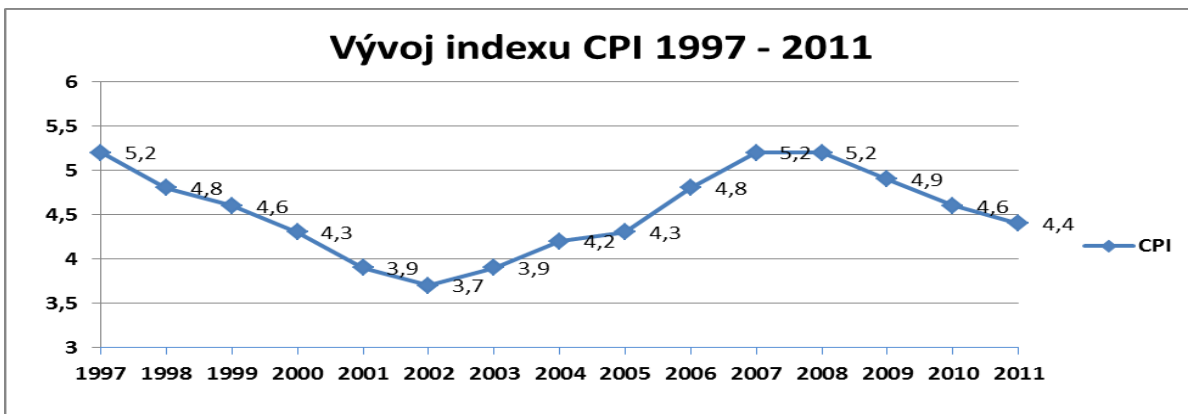
Veřejnost proti korupci – založila skupina občanů. Jako cíl si dala prosadit změny politického a společenského systému v naší společnosti zajišťující maximální možnou obranu proti korupci. Napsala manifest *Veřejnost proti korupci*, který je i petiční výzvou k občanům. (Veřejnost proti korupci)

OECD – boj s korupcí zahájila i organizace OECD. Jde o 30 států, které se rozhodly spolupracovat a řešit hospodářské, sociální a enviromentální výzvy. Podle OECD je zhruba 15 procent HDP v zemích OECD ztraceno v korupci. V listopadu 2004 se konala v Paříži konference na téma „Boj proti korupci a podpora integrity veřejných zakázek“. Na této konferenci byla přijata opatření, která byla sepsána v knize *Fighting Corruption and Promoting Integrity in Public Procurement*. (OECD)

1.2.4 Index vnímání korupce

Transparency International zveřejňuje index CPI od roku 1995. Žebříček je sestavován na základě výsledků průzkumů, v nichž respondenti hodnotí schopnost vládních institucí potlačovat a postihovat korupci, účinnost protikorupčních opatření, rozsah korupce v různých institucích a oblastech veřejné správy, míru transparentnosti fungování institucí, míru zneužívání veřejných funkcí a veřejných prostředků. Index je postaven na zkušenostech a vnímání situace těmi, kdo jsou nejvíce korupci v realitě vystaveni. Jedná se tedy o podnikatele, analytiky, obchodní komory atd.

Do roku 2011 index CPI hodnotil míru vnímání korupce v 183 zemích světa na stupnici nula až deset, kde 10 označuje zemi téměř bez korupce a 0 znamená vysokou míru korupce. Od roku 2012 došlo ke změně sestavování tohoto indexu. Od tohoto roku Index vnímání korupce hodnotí podle míry vnímání korupce 176 zemí na stupnici 0 (znamená vysokou míru korupce) až 100 (téměř bez korupce). (TIC,2012)

Obrázek 5 Vývoj indexu CPI

Zdroj: TIC tisková zpráva CPI 2011

V letech 1997 – 2002 index CPI v ČR klesal. V těchto letech se vlivem nedostatečné legislativy a politického prostředí vytvořily velmi dobré podmínky pro růst korupce. Do roku 2007 – 2008 index CPI opět začal růst a ČR se začala ubírat směrem k méně zkorumpovaným zemím. Po dva roky se ČR udržela mírně nad hodnotou 5, od té doby začal index opět klesat a ČR se v r. 2011 dostala téměř na hodnotu z r. 2000.

V roce 2012 získala ČR 49bodů a dělí se tak o 54. místo s Lotyšskem, Malajsií a Tureckem. Na předních příčkách, tedy na příčkách nejméně zkorumpovaných zemí světa, se umístilo Dánsko, Finsko a Nový Zéland. Všechny tři země získaly shodně 90 bodů. Na druhém konci žebříčku v roce 2012 skončili Afganistan, Severní Korea a Somálsko s 8 body.

1.3 Zákon o veřejných zakázkách č. 137/2006 Sb.

Veřejné zakázky jsou upraveny zákonem č. 137/2006 Sb. (dále jen zákon). Zákon byl schválen 14. 3. 2006, účinnosti nabyl 1. 7. téhož roku. Poslední novela č. 55/2012 Sb. vyšla ve Sbírce zákonů 24. 2. 2012 s účinností od 1.4 2012 pouze s výjimkou ustanovení čl. 1 bodů 9, 61, 113 a 185 a § 156 odst. 3 větu druhou a třetí, které nabývají účinnosti dnem 1. 1. 2014. (Brožura MMR, 2012)

Zákon je rozdělen do 9 částí (viz Příloha 1).

Tento zákon zpracovává příslušné předpisy Evropských společenství a upravuje

- a) postupy při zadávání VZ,
- b) soutěž o návrh,
- c) dohled nad dodržováním tohoto zákona,
- d) podmínky vedení a funkce seznamu kvalifikovaných dodavatelů a systém certifikovaných dodavatelů (Jurčík, 2010)

ZVZ stanovuje práva a povinnosti zadavatelů a dodavatelů v průběhu VZ tak, aby průběh zadávacího řízení byl rychlý a transparentní. Reguluje postup zadavatele až do fáze, kdy zadavatel začne zakázku zadávat. To znamená, že zákon upravuje postup, který vede k uzavření smlouvy. Smlouvy však nejsou v tomto zákoně řešeny dopodrobna, ale pouze okrajově. Jejich právní úprava je pak dále řešena v obchodním zákoníku. (Jurčík, 2010)

Zákon procházel z důvodu zjednodušení a hlavně zprůhlednění celého systému VZ často legislativními změnami. Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách nahradil předchozí zákon č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů. Změna zákona po tak krátké době byla nutná především z důvodu, že Česká republika vstoupila do Evropské unie a musela tak transponovat její směrnice do českého právního řádu. V případě VZ se jedná o směrnice č. 2004/17/ES a č. 2004/18/ES. Předchozí nedostatečná legislativa zákona nedovolovala promítnout tyto směrnice do českého právního řádu pouze větší novelou, a proto musel být přijat zcela nový zákon. (Jurčík, 2010)

2 Novela zákona

Jak již bylo několikrát výše zmíněno. Od 1. 4. 2012 nabyla účinnosti novela ZVZ. Novela sebou přinesla několik významných změn, které měly vést k zprůhlednění zadávání a průběhu veřejné zakázky.

V polovině roku 2010 vznikla pracovní skupina pro VZ. Byla zřízena jako poradní orgán Ministerstva pro místní rozvoj. V této skupině byli experti 4 ministerstev, Národní ekonomické rady vlády, Úřadu, 4 politických stran (VV, ODS, TOP 09 a ČSSD), předních nestátních neziskových organizací (Platforma pro transparentní veřejné zakázky a dalších klíčových odborníků (Transparency International). Tento tým byl rozdělen do 10 menších skupin složených z odborníků na danou problematiku. Každá tato skupinka se soustředila na konkrétní oblast, jako například transparentnost, kvalifikace, sankce, elektronizace atd.

V únoru roku 2011 bylo paragrafové znění návrhu novely zákona o VZ přístupné na internetových stránkách www.novelaopakazkach.cz k veřejné diskuzi. Tato diskuze byla ukončena 29. 4. téhož roku. (Apuen)

2.1 Změny účinné od 1. 4. 2012

V brožuře vydané MMR je přehled novinek rozdělen do 3 základních částí:

- 1) Významné změny
- 2) Změny v procesu zadávacího řízení
- 3) Méně významné změny

Tohoto rozdělení se autorka také držela a na následujících stránkách budou v témže pořadí popsány změny, které přinesla novela.

2.1.1 Významné změny

- **Snížení limitů pro povinný postup podle ZV**

Významnou změnou je snížení limitů na dodávky a služby. Hranice od kdy má zadavatel povinnost vypsát VZ se snížila ze dvou milionů korun na jeden milion. Rovněž se snížily limity u stavebních zakázek. Nově je limit pro vypsání místo původních šesti milionů korun miliony tři.

- **Rozšíření okruhu dotovaných zadavatelů**

Dotovaným zadavatelem je nyní každý subjekt, který zadává zakázku hrazenou z více než 50% z veřejných zdrojů, nebo pokud prostředky poskytnuté na VZ přesahují 200 mil. Kč, přičemž za prostředky poskytované z veřejných zdrojů se považují i prostředky poskytnuté prostřednictvím jiné osoby.

- **Významná VZ**

Speciální režim pro VZ, jejichž předpokládaná hodnota převyšuje a) 300 mil. Kč (pro ČR a státní příspěvkové organizace), nebo b) 50 mil. Kč (kraje, obce, jiní veřejní zadavatelé). Odůvodnění významné VZ schvaluje a) Vláda ČR (u ČR a státní příspěvkové organizace), b) Zastupitelstvo (u kraje a obcí), nebo c) Orgán rozhodující o hospodaření (u jiného veřejného zadavatele).

- **Seznam hodnotitelů („Panel expertů“)**

Tento seznam vede MMR pro účely hodnocení významných státních VZ. Jsou to FO, které jsou odborně způsobilé hodnotit nabídky. Seznam je veřejně přístupný a je součástí informačního systému VZ. Hodnotitel musí splnit všeobecné podmínky pro provozování živnosti dle živnostenského zákona a mít odbornou praxi alespoň 5 let. Zápis do seznamu je na dobu určitou a lze ho provést opakovaně. Ze seznamu může být osoba vyřazena, pokud přestane splňovat podmínky pro zapsání. Hodnotitel může podat podnět k zahájení

řízení Úřadu, pokud se domnívá, že v případě VZ, ke které byl vylosován jako člen či náhradník hodnotící komise došlo k pochybení.

- **Nové definice, pojmy**

Věstník VZ = dříve Uveřejňovací subsystém Informačního systému o VZ; Věstník je dostupný z internetové adresy <<http://www.vestnikverejnychzakazek.cz/>>.

Profil zadavatele-slouží k uveřejňování dokumentů k VZ a jeho internetová adresa je uveřejněna ve Věstníku VZ

Dokumentace VZ – je tvořena všemi dokumenty v listinné nebo elektronické podobě, jejichž pořizování vyžaduje ZVZ v průběhu zadávacího řízení nebo po jeho ukončení, originály nabídek všech uchazečů, uzavřené smlouvy.

- **Změny v kvalifikaci - vypuštění ekonomické kvalifikace**

Novelou byla zrušena povinnost dokládat obrat, poslední rozvahu a pojistné smlouvy. Místo toho je nově povinnost předkládat čestné prohlášení o ekonomické a finanční způsobilosti splnit VZ (viz Příloha č. 2).

- **Změny v kvalifikaci – technická kvalifikace**

Při prokazování referencí, pokud není možnost získat osvědčení o referenčních akcích od jiné osoby, je nutné požadovat smlouvu a doklad o uskutečnění. Před novelou stačilo pouze čestné prohlášení. Dále je zrušena možnost požadovat certifikát systému řízení jakosti (ISO 9000) a doklad o registraci v systému řízení a auditu z hlediska ochrany životního prostředí nebo certifikát ISO 14000.

- **Změny v kvalifikaci obecně**

S novelou přišel i zákaz stanovování kvalifikačních předpokladů, které by mohly vést k podstatnému omezení hospodářské soutěže. Kvalifikačními předpoklady se rozumí 4 oblasti, které museli uchazeči o VZ splňovat. Byly to základní kvalifikační předpoklady,

profesní kvalifikační předpoklady, ekonomické a finanční kvalifikační předpoklady a technické kvalifikační předpoklady. Mohlo tak docházet k úmyslnému vyřazování uchazečů a vybrání předem určeného zájemce o VZ.

- **Hodnotící kritéria**

Dílčím hodnotícím kritériem nemohou být smluvní podmínky, jejichž účelem je zajištění povinností dodavatele, nebo platební podmínky. To znamená, že nebude hodnocena smluvní pokuta, výhodnost platebních podmínek a podobné parametry smluvního vztahu, které nesouvisejí s předmětem VZ. Dále dílčí hodnotící kritéria a jejich váha musí být i v oznámení-výzvě - ne jen v zadávací dokumentaci.

- **Bid rigging – postihování zakázané dohody mezi účastníky soutěže**

Povinně musí být součástí nabídky i prohlášení uchazeče o tom, že neuzavřel a v budoucnosti neuzavře v souvislosti se zadávanou VZ zakázanou dohodu dle zákona o ochraně hospodářské soutěže.

- **Subdodavatelé**

Zadavatel si může vyhradit podmínku, že určitá věcně vymezená část plnění nesmí být plněna subdodavatelem.

- **Zvláštní podmínky pro veřejné zakázky na stavební práce**

Prováděcí vyhlášky upravují: rozsah dokumentace, která bude vypracována v podrobnostech, které specifikují předmět VZ v nezbytném rozsahu pro zpracování nabídky. Dále pak rozsah soupisu stavebních prací, dodávek a služeb s výkazem výměr a zásady obchodních podmínek. V zákoně je nově výslovně napsáno, že technický dozor nesmí být prováděn dodavatelem nebo osobou s ním propojenou.

- **Výslovné uvedení označení či názvů**

Toto lze připustit u stavebních prací, ale jen v případě, že to nepovede k neodůvodněnému omezení hospodářské soutěže. Je vždy potřeba výslovně uvést, že **zadavatel umožňuje použití i jiných, kvalitativně a technicky obdobných řešení.**

- **Elektronizace**

Zadavatel může v zadávací dokumentaci uvést, že bude akceptovat pouze nabídky podané elektronickou formou.

- **Elektronická aukce**

Vyhláška určuje, které komodity mohou být soutěženy výhradně prostřednictvím elektronické aukce.

- **Lhůty**

Již nelze zkracovat lhůty z důvodu předběžného oznámení či z důvodu odeslání elektronickými prostředky. Zkracovat lze pouze v případě uveřejnění celé zadávací dokumentace na profilu, a to pouze o 5 dní.

- **Námítky**

Došlo k prodloužení lhůt u dobrovolného oznámení o průhlednosti z 15 na 30 dnů.

- **Přezkum**

Byly upraveny pravidla pro složení kauce. Zdvojnásobily se sankce a to až do 10 procent ceny zakázky a do 20 mil. korun. Novelou byl zaveden nový správní delikt a to sankce 2 mil. Kč za nepředložení seznamu subdodavatelů.

- **Zjednodušené podlimitní řízení**

U této formy výběrového řízení došlo ke snížení horního limitu z původních 20 mil. na 10 mil. Kč. Je povinnost vše uveřejňovat na profilu zadavatele a zároveň byly zkráceny lhůty pro podání námitek, a to na 10 dnů.

- **Užší řízení a jednací řízení s uveřejněním**

V tomto bodě je nejvýznamnější změnou **zrušení losování**.

- **Jednací řízení bez uveřejnění**

Novelou byla vypuštěna písemná výzva v případě: nákupu na komoditní burze a dodatečných stavebních prací.

- **Soutěžní dialog**

Významnou změnou je zrušení omezování počtu zájemců. Cílem je nalézt vhodná řešení způsobilá splnit potřeby a požadavky zadavatele. Dále bylo vypuštěno postupné snižování počtu řešení v rámci jednotlivých fází jednání. To znamená, že zadavatel jedná do doby, než se rozhodne, která předložená řešení jsou vhodná. Po ukončení jednání zadavatel každému zájemci zašle rozhodnutí o vhodnosti jeho řešení s odůvodněním a vyzve jej k podání nabídky. Podle výsledku jednání zadavatel upraví zadávací podmínky.

- **Sektoroví zadavatelé**

U sektorových zadavatelů došlo ke změně doby, kdy musí být oznámen výsledek zadávacího řízení, a to z dvou měsíců na 30 dnů. (MMR, 2012)

2.1.2 Změny v procesu zadávacího řízení

- **Předběžné oznámení**

Předběžné oznámení musí být nejméně 1 měsíc před zahájením zadávacího řízení uveřejněno ve Věstníku VZ.

- **Poskytování zadávací dokumentace**

Textová dokumentace je uveřejněna vždy na profilu zadavatele. Netextové části a části, jejichž uveřejněním by došlo k vyrazení nebo ohrožení utajovaných informací se předají či odešlou v určité časové lhůtě od doručení písemné žádosti dodavatele.

- **Odůvodnění VZ**

Do 3 pracovních dnů od uveřejnění oznámení o zahájení zadávacího řízení nebo od odeslání výzvy musí uveřejnit veřejný zadavatel na profilu zadavatele odůvodnění účelnosti VZ, přiměřenosti požadavků na technické kvalifikační předpoklady, vymezení obchodních a technických podmínek VZ, stanovení základních a dalších hodnotících kritérií a způsobu hodnocení nabídek. Odůvodnění významných VZ podléhá schválení.

- **Změny zadávacích podmínek**

Pokud veřejný zadavatel změní zadávací podmínky, je povinen přiměřeně prodloužit lhůtu podle povahy změny. Pokud se jedná o změnu, která může rozšířit okruh možných dodavatelů, od okamžiku změny musí činit nejméně celou původní délku.

- **Otevírání obálek**

Musí proběhnout ihned po uplynutí lhůty pro podání nabídek. Pokud dojde jen jedna obálka, neotevírá se. Uchazeč je vyrozuměn o zrušení zadávacího řízení. Při otevírání se kontroluje neporušenost obálky, jazyk nabídky a podepsaný návrh smlouvy

- **Zrušení zadávacího řízení**

Zadavatel musí zrušit zadávací řízení, pokud obdrží pouze jednu nabídku. Kromě toho, i pokud po posouzení nabídek zbude k hodnocení pouze jedna.

- **Písemná zpráva zadavatele**

Nově je pro zadavatele povinnost zpracovat zprávu o každé VZ. Dosud to platilo pouze pro VZ nadlimitní. Tuto zprávu má povinnost publikovat na profilu zadavatele.

- **Uveřejňování smluv**

Novela ukládá povinnost **zveřejňovat smlouvy s dodavateli do 15 dnů od jejich uzavření na profilu zadavatele, včetně všech změn a dodatků**. Neuveřejňují se pouze informace, u kterých to vyžaduje ochrana informací a údajů podle zvláštních právních předpisů.

- **Uveřejňování výše skutečně uhrazené ceny**

Další povinností zadavatele je uveřejnit na svém profilu nejpozději do 90 dnů od splnění smlouvy **výši skutečně uhrazené ceny**. Pokud je uzavřena smlouva, jejíž plnění přesahuje 1 rok, veřejný zadavatel musí uveřejnit nejpozději do 31. března následujícího kalendářního roku cenu uhrazenou za plnění VZ v předchozím kalendářním roce.

- **Uveřejnění seznamu subdodavatelů**

Opět se jedná o povinnou informaci zveřejněnou na profilu zadavatele a to do 90 dnů od splnění smlouvy nebo do 31. března následujícího kalendářního roku v případě, že plnění přesahuje 1rok.

Povinností dodavatele je předložit seznam subdodavatelů nejpozději do 60 dnů od splnění smlouvy nebo do 28. února následujícího kalendářního roku, pokud plnění smlouvy přesahuje 1rok. Tento seznam musí obsahovat subdodavatele, kterým bylo uhrazeno více než 10 % nebo v případě významné VZ více než 5 % z celkové ceny VZ nebo z části ceny

VZ uhrazené veřejným zadavatelem v jednom kalendářním roce, pokud doba plnění VZ přesahuje 1 rok.

U subdodavatele, který má právní formu akciovou společnost, musí seznam dále obsahovat seznam akcionářů, kteří vlastní více jak 10 % základního kapitálu.

V případě nesplnění povinnosti zveřejnit tento seznam, může být udělena pokuta až 2 mil. Kč.

- **Odstoupení od smlouvy**

V případě, že dodavatel uvede v nabídce informace nebo doklady, které neodpovídají skutečnosti a měly nebo by mohly mít vliv na výsledek zadávacího řízení, má zadavatel právo odstoupit od smlouvy. (MMR, 2012)

2.1.3 Méně významné změny

Podle § 6 odst. 2 ZVZ platí pro zahraniční dodavatele, se kterými má ČR nebo EU mezinárodní smlouvu zajišťující reciproční přístup k VZ pro evropské dodavatele **zásada nediskriminace**.

Dle § 4 odst. 1 písm. d) a e) ZVZ došlo ke **zrušení souběhu činností u vodohospodářských staveb**. Veřejný zadavatel tak nemůže již nadále postupovat při zadávání vodohospodářských staveb jako sektorový zadavatel.

Paragraf 2 odst. 11 ZVZ **umožňuje volbu práva**. Znamená to, že zadavatelé z různých zemí se mohou dohodnout na tom, že VZ budou soutěžit ve sdružení zadavatelů. VZ se pak bude soutěžit podle práva ČR nebo práva jiného státu, pokud se jedná o členský stát EU a jeden z účastníků v něm má sídlo.

Novela upravuje i tzv. **jistotu**. Zůstává možnost požadovat až 2 % předpokládané hodnoty jako záruku uzavření smlouvy. U elektronické aukce lze nově požadovat až 5% jistotu.

Došlo ke sjednocení pravidel pro uvolňování jistot (peněžní, bankovní záruka, pojištění záruky). Nová lhůta pro uvolnění je do 5 pracovních dnů (dříve 7 dnů).

Pozvánka na 1. jednání komise hodnotící nabídky musí být nejméně 5 pracovních dnů předem (dříve 7 kalendářních dnů).

Došlo k prodloužení doby archivace z 5 let na 10 let.

V oblasti komunikace došlo ke zrušení povinného používání datových schránek. Uchazeč je povinen zasílat daňové doklady v elektronické podobě. (MMR, 2012)

2.2 Změny účinné od 1. 1. 2014

Zde autorka uvádí změny schválené v novele s účinností od roku 2014. Je možné, že novinek platících od tohoto roku bude více. V Evropském parlamentu nyní leží nová směrnice o zadávání VZ. Ta mimo jiné určuje i preferenci celkové ekonomické výhodnosti před nejnižší cenou (tímto problémem se autorka zabývá v části 2.4.1 Pokles počtu VZ). Tato směrnice bude s největší pravděpodobností platit od poloviny roku 2014. Implementace této směrnice do českého právního prostředí bude zřejmě i příležitostí k přijetí dalších změn.

- **Snížení limitu podlimitní VZ**

Nově bude podlimitní veřejnou zakázkou veřejná zakázka, jejíž předpokládaná hodnota činí nejméně 1 000 000 Kč bez daně z přidané hodnoty a nedosáhne finančního limitu podle odstavce 1 ZVZ. (Novela zákona, 2012)

- **Snížení limitů pro zakázky malého rozsahu**

Od 1.1. 2014 dojde k výraznému snížení a bude zavedena jednotná hranice jednoho milionu korun bez ohledu na předmět plnění.

- **Hodnotící komise**

U nadlimitních a významných VZ bude vláda jmenovat komisi. U nadlimitních VZ je povinnost, aby v komisi byla osoba se zvláštní způsobilostí. Tento člověk musí absolvovat vzdělávací program MMR. U nadlimitních VZ na stavební práce pak ještě další osoba s odbornou způsobilostí.

U významných VZ státních zadavatelů bude komise mít 9 členů, z toho 2/3 musí mít příslušnou odbornost ve vztahu k předmětu VZ.

Členové komise se nesmí účastnit na zpracování nabídky. Nesmí jim vzniknout osobní výhoda nebo újma se zřetelem k výsledku zadávacího řízení, a nesmí mít osobní zájem na zadání VZ. Členy komise nesmí s uchazeči spojovat osobní, pracovní či jiný podobný poměr.

2.3 Další navrhované změny

Poslanec Parlamentu ČR za Liberecký kraj a starosta Semil Mgr. Jan Farský se podílel na již výše zmíněné novele zákona. Šlo o více než roční práci několika odborných týmů. Jan Farský se svými kolegy z TOP 09 a Starosty pracoval na návrhu, který měl prosadit odhalování vlastnických struktur dodavatelů a subdodavatelů, rejstříku smluv či snížení administrativní zátěže pro zadavatele. Tyto návrhy se nepodařilo v novele prosadit. Dle jeho názoru by tyto návrhy přispěly k ještě vyšší transparentnosti, a tak i k vyšší efektivnosti v nakládání s veřejnými prostředky. Na druhou stranu se mu ale do novely podařilo prosadit snížení limitů na jeden milion korun, zveřejňování smluv uzavřených s vítězným dodavatelem v hodnotě vyšší než 500 000 korun či zrušení losování.

Dle týdeníku Ekonom je nejsilnější opoziční strana s vládou ODS ve shodě, a to, že zákon o VZ je třeba opět novelizovat. To že bude „novelizována novela“ je tedy velmi pravděpodobné. V návrhu na změnu jsou například tyto změny:

Zachování limitu tří milionů korun pro zakázky na stavební práce – od ledna roku 2014 by mělo dojít k poklesu hranice podmiňující vypsání výběrového řízení na jeden milion korun. Návrh počítá s tím, aby limit zůstal na současné hranici tří milionů korun.

Zrušení povinnosti předběžného oznámení – nyní má zadavatel povinnost měsíc před vypsáním VZ oznámit záměr VZ vypsát. Dle kritiků to znamená zbytečně velkou administrativní zátěž. Na druhou stranu je to prevence před zvýhodněním firem, jež mohou záměrně dostat avízo před vypsáním VZ.

Návrat ekonomických kvalifikačních kritérií – tyto kritéria byly novelou v dubnu loňského roku zrušeny. Jde však o choulostivý bod. Jedná se o lehký způsob, jak – zejména u stavebních zakázek – předem vyřadit nechtěné uchazeče určením limitu pro obrat dodavatele.

Revize povinnosti zrušit výběrové řízení, zůstane-li jen jedna nabídka – tento bod patří k jednomu z nejkritizovanějších, které novela přinesla. V praxi, především v medicíně a vědě, se tento bod jeví jako nereálný. Návrh by tak například mohl počítat s tím, že by zrušení nebylo plošné. Znamenalo by to ale opět riziko „šití zakázek na míru“ pro předem vybrané firmy.

Definice příliš nízké nabídkové ceny – v současné době se nejvíce kritizuje vybírání dodavatele dle nejnižší ceny (autorka se o této problematice zmiňuje v práci několikrát). Nyní zákon hovoří pouze o možnosti vyřadit uchazeče pro podezřele nízkou cenu. Podezřele nízká cena však již v zákoně definována není. Řešením by pak mohlo být zprůměrování nabídek a vyřazení těch s větší odchylkou, než která bude předem stanovena.

Jasný postoj ke kritériu ekonomické výhodnosti – novela by mohla zdůraznit prioritu celkové ekonomické výhodnosti, kterou bude muset ČR do zákona stejně brzy implementovat na základě chystané směrnice Evropské unie. (Týdeník Ekonom 2013/8, Břešťan)

V březnu roku 2013 byl spuštěn projekt nazvaný **Rekonstrukce státu**. Cílem tohoto projektu je, aby do konce tohoto volebního období bylo přijato 9 protikorupčních zákonů. Tyto body byly vybrány z protikorupčního programu vlády, která z něj stále nic nezrealizovala. Za projektem je 20 protikorupčních organizací v čele s Transparency International, Ekologickým právním servisem a Oživením. Jde o společný program poslanců, senátorů, expertů, byznysmenů, komor a svazů, protikorupčních organizací a regionálních podporovatelů. (Rekonstrukce státu)

9 společných cílů programu Rekonstrukce státu:

1. Politika bez tajných sponzorů
2. Majetková přiznání politiků
3. Smlouvy na internetu
4. Zrušení anonymních akcí
5. Konec trafik ve státních firmách
6. Odpolitizování státní správy
7. Nezávislé vyšetřování korupce
8. Zákony bez přílepků
9. Rozšíření pravomocí NKÚ

Více informací o jednotlivých bodech lze nalézt na internetovém portále <http://www.rekonstrukcestatu.cz/cs> včetně informace o tom, v jakém stádiu schvalovacího řízení se zákon nachází. Je zde popsáno proč je nutné opatření přijmout, jaká opatření jsou nutná či co je třeba konkrétně udělat.

- **Registr smluv**

Jedná se o registr, ve kterém by byly zveřejněny všechny smlouvy uzavřené veřejnoprávními subjekty. Vznikla by tak možnost veřejné kontroly. Znamenalo by to tedy, že by nebyly zveřejňovány pouze smlouvy uzavřené dle ZVZ, ale i smlouvy nájemní, kupní a další smlouvy, kde dochází k transferu veřejných prostředků či prodeji státního majetku.

Smlouva by tak nabyla účinnosti až po jejím uveřejnění na webových stránkách.

Tento registr úspěšně funguje od počátku roku 2011 na Slovensku, zde se také inspiroval pan Mgr. Farský. Centrální registr smluv na Slovensku totiž přinesl 20 % úsporu veřejných prostředků. To by u nás znamenalo až 40 mld. korun. (Farský, 2012)

V únoru 2013 byl na adrese <http://portal.gov.cz/portal/obcan/rejstriky/data/10013/> spuštěn registr smluv. Mezi prvními dobrovolně přihlášenými byly město Semily a Liberecký kraj. Očekává se, že je budou následovat ministerstva vedená TOP 09. Účast v tomto registru je zatím dobrovolná. Zákon o zavedení Registru smluv je nyní projednáván sněmovními výbory. (Farský, 2013)

- **Úplné odhalení vlastnických struktur**

Jde o návrh, kdy by byla povinnost odhalit vlastnické struktury dodavatelů a subdodavatelů. Jednou z možností je zrušení anonymních listinných akcií a jejich zaknihování v centrálním depozitáři či uložení v bance. Druhou z možností je, aby byla vítězi VZ uložena povinnost doložit svoji vlastnickou strukturu až po jednotlivé FO, včetně subdodavatelů. (Perspektivy kvality 1/2013 , Janusz Konieczny)

V únoru 2013 byl schválen Poslaneckou sněmovnou zákon o zrušení anonymních listinných akcií. Nyní je zákon v rukou senátorů. Jeho další postup legislativním procesem je však ohrožen. Z důvodu pozměňovacích návrhů z dílny ČSSD hrozí, že zákon bude opět zamítnut. Snaží se o doplnění tohoto schvalovaného zákona tak, aby se VZ mohly účastnit pouze akciové společnosti se zaknihovanými akciemi. Problémem v současné době není

to, jestli to zvýší či sníží transparentnost VZ. Problém je v rozložení politických sil v Poslanecké sněmovně a Senátu. Pokud senátoři přijmou pozměňovací návrh, vrátí se zpět do Poslanecké sněmovny a tam se při současném rozdělení křesel bude hlasovat opět o původním návrhu. V takovém případě bude potřeba k přijetí a přehlasování Senátu 101 hlasů. Což by mohl být problém. Z tohoto důvodu hrozí, že bude tento zákon opět smeten pod stůl. (Nadační fond proti korupci)

- **Snížení administrativy zapojením IT**

Podle mnohých názorů větší transparentnost znamená větší administrativu. Ta jde ovšem snížit používáním IT systémů. Tyto systémy dokáží mnoho dat vygenerovat z jednoho dokumentu samy bez zatížení zadavatelů či uchazečů. Další výhodou je, že jednoduché systémy jsou přehledné a ukazují informace. (Farský, 2011)

- **Střet zájmů**

Lidé by se měli snadněji dostat k přiznání příjmů a darů politiků a vysoce postavených úředníků. Porušení zákona by mělo být trestáno přísněji. Znamenalo by to větší důvěryhodnost těchto osob.

- **Propadnutí majetku**

Novým zákonem by bylo jasně nařízeno, že vše, co si odsouzený korupčník nakradl, musí propadnout státu.

2.4 Statistika VZ v ČR

V této podkapitole jsou uvedeny některé zajímavé zveřejněné statistiky týkající se veřejných zakázek.

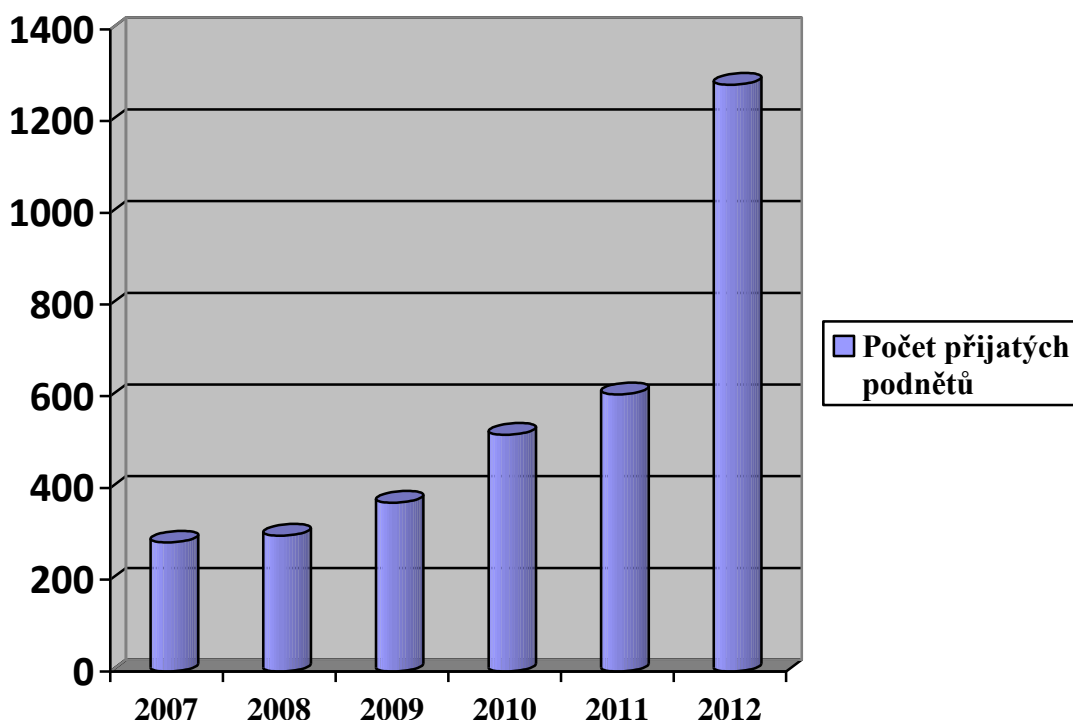
2.4.1 Pokles počtu VZ

Před novelou ZVZ byl objem veřejných zakázek zhruba 650 miliard korun ročně, což je 17 procent HDP. Během roku 2012 (po této novele) objem zakázek poklesl na zhruba 500 miliard za rok, to představuje zhruba 14 procent HDP. Dle týdeníku Ekonom mnoho zadavatelů své tendry vypsal narychlo, aby se vyhnuli připravované novele a tím novým omezením a administrativním povinnostem. Novela ZVZ přinesla také strach a obavy před možnými postihy. Prezident Hospodářské komory Petr Kužel si myslí, že z toho pramení i to, že spousta zadavatelů pak hodnotí zakázku dle ceny a ta se stává hlavním kritériem. S tímto názorem však nezůstává osamocen, kritika této situace zaznívá z ministerstev, měst, obcí, příspěvkových organizací, ale i z řad dodavatelů.

Největší propad v posledních letech dle odborníků zaznamenalo hlavně stavebnictví. Toto odvětví je v poslední době pod tlakem na nejnižší cenu. Někdy dokonce až na takové ceny, za které se nedají udělat dobré projekty a potom se nepostaví ani dobré stavby. Z počátku se tedy na projektu ušetří statisíce, ve výsledku je ale stavba tak neefektivní, že se prodělají miliony. Hlavním kritériem VZ by tedy neměla být nejnižší cena. Z řad odborníků zaznívají názory, že to zákon nenařizuje. Spousta zadavatelů ale novému zákonu nerozumí, a proto raději VZ nezadávají, či se řídí právě kritériem nejnižší ceny ze strachu před možnými postihy. (Týdeník Ekonom2013/2, Břešťan)

Dle ministerstva průmyslu a obchodu (dále jen „MPO“) novela zpomalila celou ekonomiku ČR a tím zapříčinila i pokles HDP. Dle statistik se po 1. dubnu 2012 objem zadáných veřejných zakázek propadl o 47 %. Podle studie společnosti Grant Thornton Advisory, která byla vypracována pro MPO, došlo meziročně „pouze“ k propadu o 9 procent. Zapříčiněno to může být jak novelou, tak i vlivem ekonomické recese. To jaký má novela dopad by se lépe ukázalo po uplynutí letošního roku, vzhledem k chystaným změnám může být vše opět jinak. (Ekonom 2013/8, Břešťan)

2.4.2 Počet přijatých podnětů Úřadu

Obrázek 6 Počet přijatých podnětů Úřadu

Zdroj: Týdeník Ekonom č.2/2013, vlastní zpracování

Počet podnětů k Úřadu vzrostl v roce 2011 ve srovnání s rokem 2008 o více než 100 %. Pravděpodobně za to může vzrůstající konkurenční boj, kdy neúspěšní kandidáti upozornili na chybu soupeře, i to, že se zakázek začalo vypisovat méně a začalo být snadnější jejich průběh kontrolovat.

Počet stížností v r. 2012 stoupl na více než dvojnásobek oproti předchozímu roku. Podle Úřadu firmy ztratily obavy na problémové zakázky poukázat. Vliv na tento nárůst má také novela. Dle předsedy Úřadu Petra Rafaje se však tato novela na nárůstu stížností podílí jen částečně. Myslí si, že se naplno projeví až v příštím roce. Teprve od září jsou totiž platné některé prováděcí předpisy. K Úřadu se také zadávací řízení dostávají s určitým časovým odstupem po vyhlášení. (Týdeník Ekonom 2013/2, Břešťan)

2.4.3 Firmy s neznámými majiteli

Akcie na doručitele neobsahují jméno osoby, která tyto cenné papíry vlastní. Vlastník se neregistruje ani v žádném veřejně přístupném rejstříku. A to je velký problém. Není možné dohledat jejich vlastníka. Mimo toho lze tyto akcie převádět pouze jejich fyzickým předáním z rukou jedné osoby do rukou osoby druhé. (Nadační fond proti korupci)

Společnost *zIndex* prolustrovala firmy, které získávaly od roku 2008 do roku 2012 VZ. Bylo zkoumáno celkem 1638 firem. Z toho 277 firem nemělo dohledatelné vlastníky, těmto firmám byly zadány VZ v celkové hodnotě 123 miliard korun. Nešlo jen o společnosti s anonymními akciemi. Skutečné majitele skrývají i na první pohled průhledné firmy. Do tohoto průzkumu byly zahrnuty pouze VZ vypsáné ministerstvy a kraji. Netýkal se tedy VZ, které vypsaly organizační složky (např. Lesy ČR, Ředitelství silnic a dálnic), státní firmy, ani krajské firmy (např. krajské nemocnice, které jsou akciovými společnostmi). Informace byly čerpány z veřejných zdrojů: z Administrativního registru ekonomických subjektů (ARES) a obchodního rejstříku. Konkrétní údaje o vlastnické struktuře byly pak dohledávány i z výročních zpráv, notářských zápisů nebo webových stránek firem. Pořadí bylo stanoveno dle objemu zakázek v poměru k nedohledanému vlastnickému podílu. Údaje se mohly do dnešního dne změnit. Některé firmy již přepsaly své anonymní akcie na konkrétní jména. V době, kdy dostávaly VZ však byly jejich majitelé neznámí. Neznámým majitelem se rozumí člověk nebo firma, kterého nelze v otevřených zdrojích dohledat.

Firma	Objem zakázek v mil.	Podíl dohledaných vlastníků v %	Akcie na majitele
AutoCont CZ, a.s.	632,5	0	-
VOKD, a.s.	330,5	12,9	ano
CENTROPOL ENERGY, a.s.	424	40	ano
Metrostav, a.s.	2324,1	92,5	-
TEMPO TRAINING & TEMPO TRAINING	156,9	0	ano
HAGUESS, a.s.	117,8	0	ano
mc one, a.s.	107,4	0	ano
PURO-KLIMA, a.s.	101,7	0	-
VYDOS BUS, a.s.	166,8	40,4	ano
SYNER Morava, a.s.	195,3	50,5	-

Tabulka 1 Celkový přehled zakázek a firem

Zdroj: Hospodářské noviny 2013/037, vlastní zpracování

Podle Hospodářských novin (vydání 037, 21. února 2013), to že firma tají své skutečné vlastníky, automaticky neznamená, že se podílí na manipulaci s VZ. Nebo že v ní mají tajně podíl politici, kteří o zakázkách rozhodují.

Průzkum také ukázal, že přestože VZ získávají na první pohled české firmy, stopy po jejich vlastních vedou často i do zahraničí – do Nizozemska, Francie, Německa nebo i na Kypr. Jiří Skuhrovec, hlavní autor průzkumu z platformy zIndex, říká: „*Dá se říci, že firmy dodávající veřejné zakázky jsou statisticky víc nachýlené do daňových rájů než průměrná česká společnost.*“ Přední příčky obsadilo Nizozemsko s téměř 11 mld (viz Tabulka č. 2). Firmou, která nejvíce přispívala na Kypr, byla firma Pražské služby, a to téměř 1,3 miliardy korun. Mezi 19 zeměmi, kam vedly stopy vlastníků firem získávající v ČR veřejné zakázky, se objevily například i na 12. místě Svatý Vincenc a Grenadiny, či na 17. místě Seychely. Dle výsledků tohoto výzkumu lze říci, že zde dominují země, o kterých lze mluvit jako o daňových rájích. Některé z nich (Lucembursko – 11. místo, Sv. Vincenc...) mohou také sloužit i k zakrytí skutečného vlastníka. V těchto zemích je totiž velmi obtížné dohledat vlastníky u subjektů.

Vlastník	Podíl v %	Částka VZ v milionech
Nizozemsko	8,83	10 863,70
Francie	7,32	9003,9
Rakousko	7,14	8780,6
Německo	3,73	4592,5
Španělsko	3,27	4018,6
Kypr	2,78	3422,4
Slovensko	2,49	3060,6

Tabulka 2 Vlastnická struktura dodavatelů podle zemí

Zdroj: Hospodářské noviny 2013/037, vlastní zpracování

Zajímavostí je, že někdy ani sama firma netuší, kdo ji přesně vlastní. Příkladem jsou Tiskárny Havlíčkův Brod, které dodávaly kraji Vysočina propagační materiály. Tato firma prošla privatizací, část jejích akcií koupily v 90. letech kromě FO i privatizační fondy, ředitelka firmy Ludmila Dočkalová přiznává, že neznají svoji strukturu akcionářů.

Překvapivé zjištění společnosti zIndex byla i neochota zveřejnit přehled akcionářů držících více než dvacet procent akcií, a to i přestože to nařizuje zákon. Například Laura Marečková z firmy Puro-Klima uvádí, že údaje firma předkládá vždy, když se uchází o VZ. Důležitým zjištěním bylo dále, že snaha vlády o zrušení anonymních akcií ještě nemusí znamenat konec neprůhledných firem. Ty umějí své majitele dobře skrýt, i když se tváří transparentně. Konkrétní příklad ukázal tento výzkum, a to na firmě Autocont. Ta od roku 2008 dostala z veřejných rozpočtů 632,5 mil. korun. Stoprocentně patří Autocontu Holding. Kdo ale stojí a touto firmou není možné z veřejných zdrojů zjistit. Podstatou je, že akcie jsou drženy „českými FO“, které v holdingu pracují nebo pracovaly. Protože však žádný ze spoluvlastníků nemá více jak 20% podíl, podle zákona jejich jména firma nemusí v rejstříku zveřejnit. (Hospodářské noviny 37/2013)

3 Nejčastější pochybení při zadávání veřejných zakázek

Tato kapitola je věnována nejčastějším pochybením při zadávání VZ před novelou zákona a zda novelou došlo k odstranění vzniku těchto chyb. Autorka vycházela z informací, které zpracovala v diplomové práci *Transparentnost výběrových řízení na veřejné zakázky v ČR (dále jen DP)*, kterou napsala na Ekonomické fakultě TUL v r. 2012 Bc. et Bc. Klára Borovičková. Ve své práci se věnuje pochybením, která vznikají na straně zadavatele i nekalým praktikám na straně uchazečů o VZ. Uvádí příklady z praxe a hodnotí příčiny vzniku pochybení – legislativní nedostatečnost či úmyslné/neúmyslné porušení zákona. Ve svém výzkumu vychází ze Sbírký rozhodnutí Úřadu, která je zveřejněna na stránkách www.compet.cz.

V první části kapitoly je vhodné upřesnit také to, jak probíhá podání podnětu k prozkoumání průběhu VZ k Úřadu. V druhé části kapitoly budou popsány nejčastější pochybení před novelou ZVZ.

3.1 Návrh na přezkum průběhu veřejných zakázek

V případě zadávání nadlimitních a podlimitních VZ může každý z uchazečů podat zadavateli zdůvodněné námitky, a to proti všem úkonům zadavatele. Námitky musí být doručeny zadavateli do 15 dnů, v případě zjednodušeného podlimitního řízení do 10 dnů, ode dne, kdy se o domnělém porušení zákona uchazeč dozví, nejpozději však do doby uzavření smlouvy.

Námitky proti zadávacím podmínkám musí uchazeč doručit nejpozději do 5 dnů po skončení lhůty pro podání nabídek

Proti rozhodnutí zadavatele o vyloučení uchazeče z účasti lze podat námitku do 15 dnů, v případě zjednodušeného podlimitního řízení do 10 dnů, ode dne doručení oznámení o výběru nejvhodnější nabídky nebo rozhodnutí o vyloučení z účasti v zadávacím řízení.

Námítky musí být písemné. V námítkách musí být uvedeno, kdo je podává, proti kterému úkonu směřují a v čem uchazeč vidí porušení zákona.

Po obdržení námítky má zadavatel 10 dní na přezkoumání a odeslání písemného rozhodnutí o tom, zda námítkám vyhovuje či nikoliv s uvedením důvodu. Pokud zadavatel uzná námítku jako oprávněnou, je povinen uvést i způsob provedení nápravy. V případě nevyhovění námítkám se může uchazeč obrátit ve lhůtě uvedené v § 114 odst. 4 ZVZ na Úřad a doručit také ve stejné lhůtě stejnopis návrhu zadavateli.

Návrh na přezkum výběrového řízení může podat kterýkoliv z uchazečů výběrového řízení. Pokud má podezření, že došlo při výběrovém řízení k porušení zákona, může se obrátit na Úřad (viz kapitola 1.1.7). Úřad může také zahájit přezkumné řízení z vlastního podnětu a to v případě, že zjistí porušení zákona u VZ malého rozsahu. (Zákon 2012)

3.2 Nejčastější pochybení

Při zadávání VZ dochází k mnoha chybám. Nabízí se tak otázka, zda jde o nedostatečnou legislativu nebo o její porušování ze strany zadavatelů či dodavatelů, ať už úmyslné či neúmyslné. Cílem úmyslného porušení je nějaký prospěch. Při neúmyslném porušení zákona jde pravděpodobně o jeho nedostatečnou znalost.

„České veřejné zakázky nejsou výjimkou a manipulace při jejich rozdělování a realizacích jsou natolik rozšířeným jevem, že jej lze označit za systémový problém. Mnohé informace a analýzy ukazují, že tato oblast je dnes klíčovou oblastí české politické a ekonomické korupce.“ (Nývlt, 2005, s. 5)

V současné době si spousta zadavatelů VZ vytváří kromě platné legislativy vlastní směrnice, které mají vést k větší transparentnosti. Příkladem jsou například města Semily či Žatec, která si vytvořila vlastní podmínky pro zadávání VZ nad rámec zákona. Snaží se tak předejít chybám, které se vyskytují při zadávání VZ.

3.2.1 Dělení veřejných zakázek

Jde o účelové dělení tak, aby byla hodnota VZ snížena pod zákonem stanovené limity. Díky tomu je pak zakázka zařazena do kategorie s mírnějšími požadavky. Jedná se o chybu na straně zadavatele a může mít několik důvodů:

- neznalost zákona – pak se jedná o neúmyslné porušení
- urychlení realizace – v případě že je třeba vyčerpat státem garantované rozpočtové prostředky či zdroje od investora
- jednodušší administrativa
- oslovení vybraného okruhu dodavatelů (DP 2012)

V zákoně 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách se tomuto věnuje § 13, odstavec 3 a 4.

„Zadavatel nesmí rozdělit předmět veřejné zakázky tak, aby tím došlo ke snížení předpokládané hodnoty pod finanční limity stanovené v tomto zákoně“

„Je-li veřejná zakázka rozdělena na části, je pro stanovení předpokládané hodnoty rozhodující součet předpokládaných hodnot všech částí veřejné zakázky.“ (Zákon, 2012, s. 10)

Novelou zákona došlo ke snížení limitů VZ. Tím se zmenšil prostor pro vznik této chyby. Dle názoru autorky je ale stále celkem velká možnost se této chyby dopustit například nedostatečnou znalostí zákona. Proto záleží především na důkladné kontrole především ze strany Úřadu.

3.2.2 Diskriminační nastavení požadovaných kvalifikačních předpokladů

„Do této oblasti mohou být zařazeny chyby několika druhů. Může se jednat o chyby v ekonomických kritériích a to například pokud zadavatel VZ požaduje po případném uchazeči o VZ nepřiměřené pojištění či obrat. Motivem bývá zpravidla snaha zadavatele

o vytvoření podmínek tak, aby je splňovala předem vybraná firma. To vede k zásadní diskriminaci, protože pokud firma dané kvalifikační předpoklady nesplní, je vyloučena.

Ovšem někdy se zadavatel pouze snaží záměrně zúžit okruh zájemců tím, že preferuje plnění zakázky od velké firmy, která má dostatečnou kvalifikaci a know how. U těchto firem je větší pravděpodobnost úspěšného dokončení zakázky, dodržení lhůt pro reklamace a podobně. U malých společností existují rizika např. nedodržení technologicky složitých postupů, finanční nestabilita a možnost insolvence, zánik společnosti, což je pro zadavatele rizikový faktor.“ (DP 2012, s. 74)

Nově se touto problematikou v zákoně zabývá § 50 odst. 3 – 5.

„(3) Veřejný zadavatel je povinen omezit rozsah požadované kvalifikace pouze na informace a doklady bezprostředně související s předmětem veřejné zakázky“

„(4) Veřejný zadavatel není oprávněn stanovit takové kvalifikační předpoklady, které by vedly k podstatnému omezení hospodářské soutěže, a současně by kvalifikační předpoklady bylo vzhledem k potřebám zadavatele možné nahradit stanovením odpovídajících smluvních podmínek.

„(5) Kvalifikace dodavatele nemůže být předmětem hodnotících kritérií.“ (Zákon, 2012, s.52)

Právě dva výše zmíněné odstavce (4 a 5 odstavce v § 50) byly zařazeny do zákona novelou. Nahradily tak jeden stručný odstavec, který říkal, že ekonomické a finanční kvalifikační předpoklady a technické kvalifikační předpoklady nemohou být předmětem hodnotících kritérií. (Zákon, 2010)

I přes tuto změnu zákona je dle názoru autorky stále důležitá řádná kontrola ze strany Úřadu a důkladné prošetřování podnětů podaných na Úřad.

3.2.3 Netransparentní nastavení hodnotících kritérií

Jde o chybu, která je úmyslným porušením zákona. Jedná se o nastavení hodnotících kritérií tak, aby je splnil předem vybraný dodavatel. Nejčastějším případem je ekonomická výhodnost nabídky. Zadávací dokumentace by měla být srozumitelná tak, aby bylo jasné, co a jak se bude hodnotit a jaká váha je přidělena jednotlivým kritériím. (DP 2012)

V zákoně se píše:

„(1) Základním hodnotícím kritériem pro zadávání veřejné zakázky (dále jen „základní hodnotící kritérium“) je:

- a) ekonomická výhodnost nabídky, nebo*
- b) nejnižší nabídková cena.*

(2) Základním hodnotícím kritériem v soutěžním dialogu je pouze ekonomická výhodnost nabídky.

(3) Zadavatel zvolí základní hodnotící kritérium podle druhu a složitosti veřejné zakázky a uvede je v oznámení nebo výzvě o zahájení zadávacího řízení.“

(4) Rozhodne-li se zadavatel pro zadání veřejné zakázky podle základního hodnotícího kritéria ekonomické výhodnosti nabídky, stanoví vždy dílčí hodnotící kritéria tak, aby vyjadřovala vztah užitné hodnoty a ceny. Dílčí hodnotící kritéria se musí vztahovat k nabízenému plnění veřejné zakázky. Mohou jimi být zejména nabídková cena, kvalita, technická úroveň nabízeného plnění, estetické a funkční vlastnosti, vlastnosti plnění z hlediska vlivu na životní prostředí, vliv na zaměstnanost osob se zdravotním postižením, provozní náklady, návratnost nákladů, záruční a pozáruční servis, zabezpečení dodávek, dodací lhůta nebo lhůta pro dokončení. Dílčím hodnotícím kritériem nemohou být smluvní podmínky, jejichž účelem je zajištění povinností dodavatele, nebo platební podmínky.

(5) Je-li základním hodnotícím kritériem ekonomická výhodnost nabídky, musí zadavatel jednotlivým dílčím hodnotícím kritériím stanovit váhu, kterou vyjádří v procentech, nebo

stanoví jiný matematický vztah mezi dílčími kritérii. Stanovená váha může být u jednotlivých dílčích hodnotících kritérií shodná.“ (Zákon, 2012, s. 82)

Nejnižší cena jako hodnotící kritérium je často kritizována, jak ze strany dodavatelů, tak zadavatelů. Spousta zadavatelů se domnívá, že základním kritériem je nejnižší cena a ze strachu z postihů vybírají nejlevnější cenové nabídky bez ohledu na další kritéria. Jak již bylo výše zmíněno, je to problém hlavně ve stavebnictví, kdy jsou pak za velmi nízké ceny stavěny nekvalitní stavby, což je dlouhodobý problém.

Novela zákona přinesla změnu v oblasti hodnotících kritérií. Stanovila, že dílčím hodnotícím kritériem nemohou být smluvní podmínky, jejichž účelem je zajištění povinností dodavatele, nebo platební podmínky. Nově musí být hodnotící kritéria a jejich váha v oznámení / výzvě, ne jen v zadávací dokumentaci. (MMR, 2012)

Zastánci novely naopak tvrdí, že v zákoně není nikde napsáno, že by nejnižší cena měla být tím nejdůležitějším kritériem, proč vybrat nabídku. Zadavatelé dle jejich názoru jen neumí s daným zákonem pracovat.

Jak uvedl pro týdeník Ekonom ministr pro místní rozvoj Kamil Jankovský: *„Jsem otevřen debatě o tom, co v zákoně vylepšit. Ale to, že se zadavatelé bojí vypisovat soutěže jinak než na cenu, není chyba zákona.*“ Sám pak vidí jako největší problém nepřiměřeně nízké nabídky, které vedou k dodatečným nákladům a vícepracím, dále také v nedostatečně ošetřeném způsobu, jak tyto zájemce vyřadit z výběrového řízení. Tito zájemci se pak často obracejí na Úřad, což bývá problém. Celý projekt se pak protahuje. *„Projekty se kvůli tomu zdržují o řadu měsíců. Brzdí to i příliv peněz z evropských fondů, což je problém, protože jde o peníze, které jsou vázané v čase,*“ řekl místopředseda ČSSD, jihomoravský hejtman a předseda Asociace hejtmanů Michal Hašek. (Ekonom 2013/8, Břešťan)

3.2.4 Diskriminační nastavení předmětu zakázky

Jedná se o pochybení na straně zadavatele, kdy jsou v zadávací dokumentaci uvedeny konkrétní názvy značek či produktů, které jsou specifické pro určitého dodavatele. (DP 2012)

§ 44 odst. 11 ZVZ říká, že pokud to není odůvodněno předmětem VZ, **nebo nemá-li sektorový zadavatel na zboží či službu, která je součástí VZ, uzavřenou rámcovou smlouvu**, nesmí zadávací podmínky obsahovat požadavky, nebo odkazy na konkrétní obchodní firmy, názvy nebo jména a příjmení, specifická označení zboží či služeb případně, že by to vedlo ke zvýhodnění nebo vyloučení určitých dodavatelů nebo výrobků. (Zákon, 2012)

Novela zákona přinesla v tomto odstavci pouze doplnění výše zvýrazněné části a část: *„V případě stavebních prací lze takový odkaz připustit, pouze pokud nepovede k neodůvodněnému omezení hospodářské soutěže.“* (Zákon, 2012, s. 45)

Dle názoru autorky zde zákon umožňuje zadat takové technické parametry, kterým bude odpovídat předem vybraný okruh dodavatelů. Tímto jednáním může pak vzniknout prostor pro korupci. Novela zákona přinesla bod, který by mohl vzniku této chyby zamezit. Novelou bylo stanoveno, že v případě obdržení pouze jedné nabídky se tato obálka ani neotevřívá a uchazeč je vyrozuměn o zrušení výběrového řízení. Stejně tak se dle novely výběrové řízení ruší, pokud po zhodnocení nabídek zbyde pouze jedna nabídka. Tato část novely je kritizována. Zákon pak dále neřeší, jak dále postupovat v případě zrušení výběrového řízení dle tohoto ustanovení. Stejně názory se objevily i v provedeném výzkumu pro účely této DP.

3.2.5 Nevhodný nebo nedostatečný způsob uveřejnění

Touto problematikou se zákon zabývá poměrně podrobně. Důsledkem této chyby je pak omezení či znemožnění potenciálnímu zájemci přístupu k zakázce a informacím o ní.

Uveřejňování je ošetřeno § 146, zákona o veřejných zakázkách. Dle tohoto paragrafu, pokud je to stanoveno má zadavatel povinnost uveřejnit oznámení či zrušení profilu zadavatele, oznámit zahájení zadávacího řízení, předběžné oznámení, pravidelné předběžné oznámení, oznámení soutěže o návrh, oznámení o subdodávce, oznámení o výsledku zadávacího řízení, souhrn oznámení o zadání veřejných zakázek na základě rámcové smlouvy, oznámení o zrušení zadávacího řízení nebo soutěže o návrh či jiných údajů. A to a) ve Věstníku veřejných zakázek dle § 157 ZVZ, pokud se jedná o podlimitní VZ, b) ve Věstníku veřejných zakázek podle § 157 ZVZ a Úředním věstníku EU, pokud se jedná o nadlimitní VZ; v případě VZ na služby dle přílohy č. 2 ZVZ má zadavatel povinnost v Úředním věstníku uveřejnit pouze oznámení o výsledku zadávacího řízení nebo oznámení týkající se soutěže o návrh. (Zákon, 2012, s. 133)

Tato chyba je jednoznačně na straně zadavatele. V zákoně je tato problematika celkem podrobně řešena. Je tedy jen na zadavateli, jak dopodrobna se seznámí se zákonem a jak se v něm dovedou orientovat. Zadavatel by si měl umět ohlídat stanovené lhůty pro jednotlivé druhy uveřejnění a dodržovat postup při jakékoliv změně v oznámení. Tato změna pak musí být oznámena všem zájemcům. (DP 2012)

Novelou zákona došlo k přepracování celého paragrafu týkajícího se uveřejňování. Dle mnohých kritiků vlivem novely však došlo k výrazné administrativní zátěži na straně zadavatelů. Tento názor se mnohokrát objevil i v provedeném výzkumu pro účely této DP. Z tohoto důvodu se například povinnost předběžného oznámení stala předmětem diskuzí při další navrhované změně (viz kapitola 2.3 Další navrhované změny).

Názorem autorky je, že je třeba zapracovat na návrhu, jak snížit administrativní zátěž větším zapojením IT systémů, ne rušit například povinnost předběžného oznámení jak je mnohými navrhováno. Novelou zákona sice dle mnoha názorů došlo ke zvýšení administrativní zátěže, na druhou stranu byl omezen prostor pro možné pochybení v tomto směru. Tato chyba měla veliký vliv na transparentnost zakázek. Nevhodným či nedostatečným zveřejněním docházelo k zúžení počtu uchazečů a výběrového řízení se mnohdy účastnily pouze firmy, které byly předem vybrány a o VZ se měly dozvědět.

3.2.6 Netransparentnost při hodnocení jednotlivých nabídek

„Hodnocení jednotlivých nabídek uchazečů o VZ bývá velmi častým důvodem k napadení. Může se jednat o napadení z důvodu podezření na podjatost člena hodnotící komise či na nevhodně nastavená hodnotící kritéria. Může se stát, že zadavatel spolupracuje při tvorbě zadávací dokumentace s konkrétním uchazečem, čímž porušuje zásadu rovného zacházení, neboť daný uchazeč má oproti dalším uchazečům velkou výhodu a zvýšenou šanci ve výběrovém řízení uspět.“ (DP 2012, s. 90)

Podle § 74 zákona o veřejných zakázkách hodnotí nabídky hodnotící komise. Tento paragraf stejně jako další paragrafy týkající se hodnocení nabídek - § 76, § 79 a § 80, prošly díky novele významnými změnami (viz kapitola 2 Novela zákona). Některé ze schválených změn nabudou účinnosti až k 1. 1. 2014.

Autorka se domnívá, že tyto změny, včetně těch, které teprve nabydou účinnosti, vedly a povedou k vyšší transparentnosti VZ. Hlavní je, aby zadavatel dostatečně specifikoval hodnotící kritéria a jejich váhu a následně je i dodržel při hodnocení všech nabídek. Při jakémkoliv podezření na podjatost některého z členů hodnotící komise by měla být okamžitě sjednána náprava v podobě výměny člena a zajištění nového hodnocení nabídek. Následkem této chyby dochází k největší netransparentnosti v oblasti VZ. Autorka je toho názoru, že zadavatel by měl věnovat zvýšenou pozornost hodnocení nabídek. Pokud vznikne jakékoliv i nepatrné podezření, měly by zasáhnout příslušné orgány.

3.2.7 Nedodržení zákonem stanovených lhůt

Další velmi častou chybou, které se zadavatelé VZ dopouštějí je nedodržení stanovených lhůt. Lhůtám je v zákoně v druhé části věnována **Hlava III - Lhůty § 39 – 43**, kde jsou velmi podrobně rozpracovány lhůty týkající se zadávacího řízení pro jednotlivé druhy zadavatelů. Dále pak § 81 odstavec 3 ZVZ- lhůty týkající se oznámení o výběru nejvhodnější nabídky. § 82 odstavec 2 ZVZ upravuje lhůty pro uzavírání smluv

a v § 110 odstavci 2 až 5 ZVZ nalezneme lhůty pro podání námitek (viz kapitola 3.1 Návrh na přezkum průběhu veřejných zakázek).

Tato problematika je v zákoně poměrně konkrétně popsána, jsou stanoveny lhůty pro každý úkon i pro jednotlivé druhy zadavatelů a zakázek. Proto se autorka domnívá, že důvodem vzniku této chyby není samotná právní úprava, ale nedostatečná orientace zadavatelů v zákoně. Dle dostupných zdrojů Úřadu z důvodu nedodržování lhůt uděluje spoustu pokut. Je tedy jen na zadavatelích, jak se dovedou zorientovat v zákoně a následně jej dodržovat.

Novelou došlo k mnoha změnám v této oblasti. Ať už se jedná o prodloužení, zkrácení či zavedení nových lhůt. Poslední uvedené přispělo jistě k zvýšení transparentnosti. Příkladem za všechny je zavedení předběžného oznámení jeden měsíc před vypsáním VZ. Tato lhůta je však předmětem a řešením spíše části nedostatečného uveřejňování VZ.

Pro odstranění této chyby je dle autorky důležité, aby si zadavatelé prostudovali zákonem stanovené lhůty a řídili se jimi. Jedině tak je možné odstranit tuto chybu, a dosáhnout tak zvýšení transparentnosti VZ.

3.2.8 Nesprávný výběr druhu zadávacího řízení ze strany zadavatele

V zákoně je přesně specifikováno, jaký druh zadávacího řízení musí být za daných podmínek použit. Přesto se často stává, že zadavatel zvolí nesprávný typ zadávacího řízení. Důvodem může být komplikovanost a obsáhlost tohoto tématu v zákoně. V případě nesprávného vyhodnocení, jaký typ zadávacího řízení má být použit, může dojít k omezení přístupu možným uchazečům o zakázku.

Novelou zákona došlo k úpravě typů: zjednodušeného podlimitního řízení, jednacího řízení bez uveřejnění, užšího řízení a jednacího řízení s uveřejněním i soutěžního dialogu. Obecně lze říci, že se jednalo o změny, které se týkaly způsobu, jak vést jednotlivé typy řízení. Vliv na vznik zkoumané chyby tyto změny neměly.

Řešením tedy je, aby si zadavatelé řádně nastudovali zákon a dokázali se v něm orientovat. Zaměstnanci, kteří zadávají VZ by měli být řádně a pravidelně proškolení. Dle autorky to je jediné řešení, jak předejít chybě špatně zvoleného typu zadávacího řízení.

4 Kartel (Bid Rigging)

Jedná se o další chybu, která vzniká při zadávání VZ. Protože se však jedná o velmi obsáhlé téma, rozhodla se autorka o samostatnou kapitolu.

Jediná chyba v této práci uvedená, která vzniká na straně dodavatelů je kartel, v případě VZ je nazýván bid rigging. Autorka je toho názoru, že se jedná o chybu vznikající v oblasti VZ, která je spíše předmětem hospodářské soutěže a ne ZVZ. Přesto ji zde uvádí, protože je to pochybení, které má obrovský vliv na transparentnost prostředí VZ. V následující kapitole bude tento problém definován včetně příkladu.

Protože jsou tyto dohody nezákonné, antimonopolní úřady proti nim bojují efektivními nástroji. Byl vytvořen tzv. leniency program. Podstatou tohoto programu je, že účastník kartelu může informovat Úřad o existenci kartelové dohody. V případě, že mu poskytuje nové informace, které povedou k možnosti vést správní řízení a prokázat existenci kartelu, má vysokou šanci vyvázat bez pokuty. V oblasti nekalé hospodářské soutěže ukládá Úřad velmi vysoké pokuty. (ÚOHS)

Jak již bylo výše zmíněno, dohody, které postihují všechny spotřebitele současně resp. všechny daňové poplatníky, se nazývají bid rigging. Volně přeloženo jako sladění nabídek uchazečů o zakázku, jinak řečeno předem dohodnutý postup vůči zadavateli. Je to tedy obdoba kartelových dohod, ale uskutečňovaných na trhu s veřejnými zakázkami.

„Bid rigging – zakázaná dohoda o ovlivňování nabídek mezi uchazeči o zakázku. Uchazeči se před podáním nabídek dohodnou, že nebudou postupovat samostatně a konkurovat si, nýbrž podají vzájemně sladěné nabídky nebo se někteří z nich soutěže vůbec nezúčastní. Cílem je dosáhnout výhodnějších podmínek pro vítěze zadávacího řízení. Jde o zvlášť nebezpečné jednání na trhu, které vede ke zvýšení cen a snížení kvality plnění. Bid rigging zpravidla zahrnuje jak prvky cenových dohod, tak dohod o rozdělení trhu, což jsou dva nejzávažnější typy porušení soutěžního práva. Tyto dohody mají pak devastující dopad na veřejné rozpočty.“ (ÚOHS, s. 4)

4.1 Formy bid riggingu

Krycí nabídka – nejčastější případ bid riggingu. Zájemci podávají takové nabídky, které mají za cíl vytvořit iluzi skutečné soutěže. Jako příklad můžeme uvést záměrné nabídnutí příliš vysoké ceny, nebo alespoň o něco vyšší než předem domluvený vítěz. Nabídky mohou být také upraveny tak, aby byly z jakéhokoliv důvodu pro zadavatele neakceptovatelné.

Utlumení nabídek – jedná se o situaci, kdy se firmy dohodnou, že se soutěže vůbec nezúčastní, nebo v jejím průběhu svou nabídku stáhnou.

Rotace nabídek – firmy se předem dohodnou na podmínkách, které jim zaručí postupné vystřídání na pozicích vítězů u několika zakázek.

Přidělení trhu – dodavatelé si rozdělí trh dle určitých kritérií a v případě VZ si nekonkurují.
(Ne korupci)

Úřad vypracoval seznam indicií, při kterých by měli zadavatelé zpozornět a být opatrní. Pokud jsou pro sektor či trh charakteristické níže popsané rysy, mohlo by se jednat o nějakou formu zakázané dohody.

- 1. Malý počet společností na trhu**
- 2. Omezené nebo žádné vstupy na trh**
- 3. Podmínky na trhu**
- 4. Průmyslová sdružení**
- 5. Málo alternativ, případně žádné**
- 6. Malá nebo žádná technologická změna**
- 7. Opakované nabízení**

8. Identické nebo jednoduché produkty či služby. (Info list)

4.2 Boj proti bid riggingu

Na internetovém portálu občanské iniciativy **Nekorupci.cz** je uvedeno několik rad, jak bojovat proti této formě ovlivňování VZ ze strany dodavatelů. Tyto opatření nejsou samozřejmě stoprocentní, ale jsou návodem, jak zadavatelé mohou bojovat proti této nekalé praxi, která má dle názoru autorky na transparentnost výběrových řízení obrovský vliv a je jen těžko odhalitelná.

1. **Poznání trhu a potenciálních dodavatelů.**
2. **Vynaložit maximální úsilí pro účast skutečně si konkurujících uchazečů.**
3. **Přesně specifikovat své požadavky, ale vyhnout se předvídatelnosti.**
4. **Omezit komunikaci mezi soutěžícími v průběhu výběrového řízení.**
5. **Neodrazovat uchazeče nepřiměřenými hodnotícími kritérii.**
6. **Informovat zaměstnance o bid riggingu a jeho formách.** (Ne korupci)

Porušování pravidel hospodářské soutěže šetří Úřad. Boj proti této formě ovlivňování VZ je velice důležitý. V případě neodhalení může dojít k dlouhotrvajícím dohodám, které se mohou rozrůst do složitých systémů. Tím může být ovlivněn celý trh i na několik let. Zadavatelé pak díky tomu nemají na výběr jiné dodavatele a z veřejných prostředků tak unikají významné částky, které si mezi sebe pak účastníci bid riggingu rozdělí.

4.3 Legislativní úprava

Kartelem, tedy i bid riggingem, jako nezákonnou dohodou se zabývá zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, konkrétně **Hlava II: Dohody narušující soutěž.**

Tento zákon definuje kartel jako: „*Dohody mezi soutěžiteli, rozhodnutí jejich sdružení a jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě (dále jen "dohody"), které vedou nebo mohou vést k narušení hospodářské soutěže, jsou zakázány a neplatné, 4) pokud tento nebo zvláštní zákon nestanoví jinak nebo pokud Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen "Úřad") nepovolí prováděcím právním předpisem z tohoto zákazu výjimku.*“ Zákonem jsou přesně definovány obsahy zakázaných dohod. Jedná se o dohody, které „*obsahují ujednání o:*

- a) přímém nebo nepřímém určení cen, popřípadě o jiných obchodních podmínkách,*
- b) omezení nebo kontrole výroby, odbytu, výzkumu a vývoje nebo investic,*
- c) rozdělení trhu nebo nákupních zdrojů,*
- d) tom, že uzavření smlouvy bude vázáno na přijetí dalšího plnění, které věcně ani podle obchodních zvyklostí a zásad poctivého obchodního styku s předmětem smlouvy nesouvisí,*
- e) uplatnění rozdílných podmínek vůči jednotlivým soutěžitelům při shodném nebo srovnatelném plnění, jimiž jsou někteří soutěžitelé v hospodářské soutěži znevýhodněni,*
- f) tom, že účastníci dohody nebudou obchodovat či jinak hospodářsky spolupracovat se soutěžiteli, kteří nejsou účastníky dohody, anebo jim budou jinak působit újmu (skupinový bojkot).*“ (Zákon na ochranu HS)

Zákon však určuje i výjimky, a to v případě, že taková dohoda přispěje ke zlepšení výroby nebo distribuce zboží nebo k podpoře technického či hospodářského rozvoje a vyhrazuje spotřebitelům přiměřený podíl na výhodách z toho plynoucích, nebo neuloží soutěžitelům omezení, která nejsou nezbytná k dosažení cílů výše zmíněných. Poslední výjimkou je, pokud taková dohoda neumožní soutěžitelům vyloučit hospodářskou soutěž na podstatné části trhu zboží, jehož dodávka nebo nákup je předmětem dohody. (Zákon na ochranu HS)

4.4 Příklad bid riggingu

Bid rigging má v ČR první pravomocné rozhodnutí. Šlo o kauzu dodávek ubytovacích a recepčních služeb pro Vojenskou ubytovací správu. Zadavatelem bylo v roce 2006 Ministerstvo obrany ČR. Zadávací řízení se jmenovalo „*Provozování ubytoven u provozních středisek Vojenské ubytovací a stavební správy Litoměřice*“. Správní řízení bylo zahájeno v roce 2009 s podezřením na porušení § 3 zákona o ochraně hospodářské soutěže. Předmětem zakázky bylo poskytování služeb spojených se správou a údržbou nemovitostí, ubytovacích, recepčních a dalších služeb v celkové hodnotě 10 mil. korun ročně na dobu neurčitou. Účastníky řízení byly společnosti HOKRA Spedition, s. r. o., INZET, s. r. o., PROMINECON GROUP a. s. (dříve NAVATYP GROUP a.s.), CBK SHIFT s. r.o. a NATURAL MYSTIC s. r. o. Od počátku bylo rozhodnuto, že firma HOKRA Spediton, s. r. o. bude vítězem řízení. Vypracovala proto nabídky za ostatní čtyři uchazeče, které jim pak zaslala a upozornila je, aby změnili jejich formální úpravu, aby nebyla podobnost jasná na první pohled. Tento uchazeč dokonce ostatní firmy obešel a jejich nabídky osobně doručil na podatelnu zadavatele. Ke kontaktu mezi účastníky došlo pouze minimálně, přesto bylo toto jednání posouzeno Úřadem jako jednání s účelem vyloučit hospodářskou soutěž z důvodu prokazatelného kontaktu s organizátorem kartelu a nemožného nevědomí, že toto chování ovlivní výsledek VZ. Správní řízení bylo ukončeno v roce 2010. Výsledkem byla celková pokuta ve výši 4,906 mil. korun. Prvoinstanční verdikt byl potvrzen předsedou Úřadu v srpnu 2011. Většina účastníků řízení však proti tomuto pravomocnému rozhodnutí podala žalobu ke správnímu soudu. Soud dosud dle dostupných informací nerozhodl.(Info list 1/12, Lenka Štaflová)

4.5 Vyhodnocení chyby

Jak bylo již řečeno v úvodu této kapitoly, nejedná se přímo o chybu, která by vznikala vlivem zákona. Novela ZVZ tedy na tento problém nemohla mít zásadní vliv. Tato chyba by se měla posuzovat z hlediska novely zákona o ochraně hospodářské soutěže, který nabyt účinnosti počátkem prosince roku 2012. Z důvodu nedávného nabytí účinnosti, nelze zatím vyvozovat jakékoli závěry o jeho vlivu na boj s tímto problémem.

Autorka je toho názoru, že bojovat proti bid riggingu ve VZ je velice důležité, avšak ne lehké. Podstatné je pravidelně získávat informace o trhu, pravidelně školit zaměstnance zabývající se VZ a sledovat velmi pečlivě podezřelé okolnosti v podávání nabídek. Účinné by mohlo být motivování zaměstnanců pracujících na VZ, aby se jim dařilo více odhalovat podezřelé nabídky. Nejdůležitější je však důsledná práce Úřadu při usvědčování účastníků zakázaných dohod a stanovení velmi vysokých pokut.

5 Vnímání veřejných zakázek veřejností

V této kapitole je uveden výzkum, který probíhal od 2. - 23. 3. 2013. Dotazník byl uveřejněn na internetových stránkách www.vyplnto.cz a byl určen pro širokou veřejnost. Dotazník byl označen jako veřejný, tudíž ho mohl vyplnit každý uživatel tohoto internetového portálu. Výzkumu se zúčastnilo 116 respondentů.

Cílem dotazníku bylo zjistit, jaké podvědomí má veřejnost o novele ZVZ, jak vnímá některé změny a v neposlední řadě, jaký názor má veřejnost na některé další navrhované změny. Některé otázky se týkaly také korupce, protože omezení korupce byl jeden z hlavních důvodů novely ZVZ a tento pojem je jeden z nejčastějších, který veřejnost v souvislosti s veřejnými zakázkami slyší.

Dotazník se skládal z 15 otázek, z toho 5 otázek bylo uzavřených 10 polouzavřených. Jedna polouzavřená otázka byla nepovinná. Každá otázka obsahovala tři a více zformulovaných odpovědí. Polouzavřené otázky navíc možnost napsat svůj vlastní názor k dané problematice. Průměrná doba vyplňování dotazníku respondenty byla 5 minut 40 sekund.

Dotazník je přiložen v příloze 3.

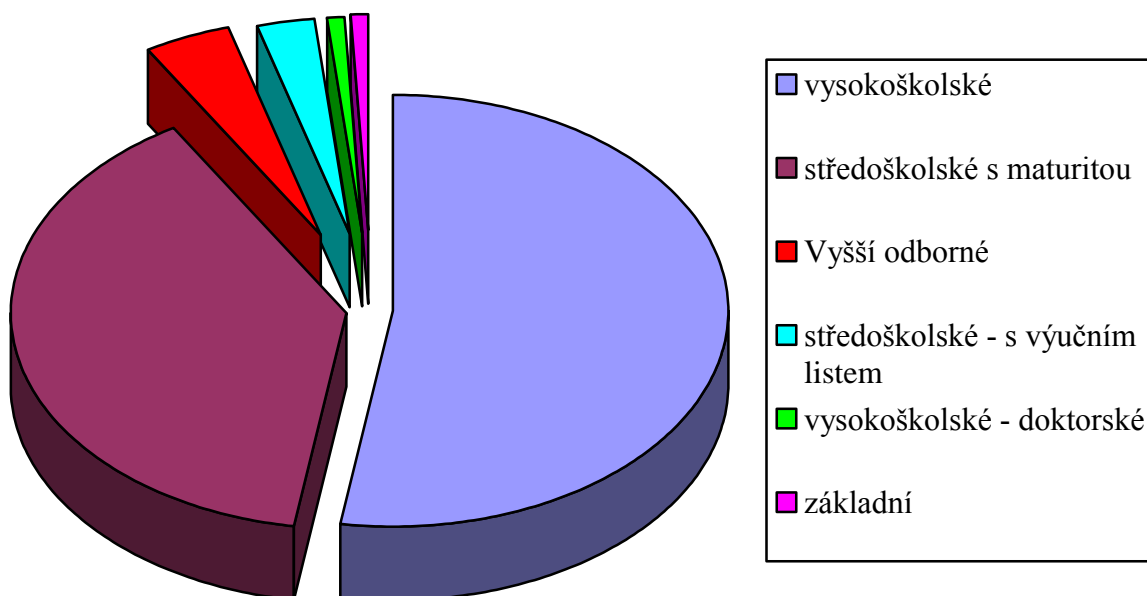
Věkové skupiny

Odkaz na výzkum byl uveřejněn během doby trvání několikrát i na sociálních sítích. Autorka se domnívá, že právě proto je nejvíce respondentů ve věkové kategorii 18 – 26 let: 54,31 %. Další nejvíce zastoupená věková skupina je 27 – 45 let s 36,21%. Třetí věková kategorie 46 až 60 let byla zastoupena 7,56%. V kategorii méně než 18 let a více než 60 let bylo shodně 0,86 % respondentů.

Nejvyšší dosažené vzdělání

Nejvíce respondentů uvedlo nejvyšší dosažené vzdělání vysokoškolské - 52,59 %. Středoškolské vzdělání s maturitou mělo 38,79 % respondentů. Respondentů s vyšším

odborným vzděláním bylo 4,31 %. Středoškolské vzdělání s výučním listem uvedlo 2,59 % respondentů. Vysokoškolské vzdělání – doktorské a základní vzdělání uvedlo shodně 0,86 % vyplňujících.

Obrázek 7 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum, vlastní zpracování

Veřejné zakázky

Jedna z otázek byla: „Zajímá vás, jak se nakládá s veřejnými prostředky v oblasti veřejných zakázek? Tedy s prostředky veřejných rozpočtů, do kterých přispíváme my všichni svými daněmi.“

Nejvíce respondentů – téměř 26 % uvedlo, že vědí o některých mediálně známých veřejných zakázkách, ale nezajímají se o dění v této oblasti. Dalších téměř 19 % si myslí, že se stejně pravdu nedoví, proto se o to ani nezajímají. O jedno procento méně, tedy 18 % dotázaných sleduje nejvýznamnější veřejné zakázky ve svém okolí. Skoro 8 % uvedlo, že nesledují VZ, protože je to pro ně složité, časově náročné a nevyznají se v tom. Téměř 4 % respondentů vůbec neví, kde by hledalo informace a 2,59 % dotázaných zvolilo

odpověď, že je to ani nezajímá. Pouze 5,17 % uvedlo, že sledují pravidelně velké VZ jak ve svém okolí, tak i v rámci celé ČR.

Novela zákona

Na otázku, zda zaznamenali novelu ZVZ, odpovědělo nejvíce respondentů (48,28 %) *Ano, zaznamenal (a) jsem to*. Téměř 38 % dotazovaných zaškrtno odpověď *Ne, nevím o tom*. Pouhých 6,9% zvolilo možnost *Ano, zajímá (a) jsem se o to více*. Stejný počet dotázaných uvedl odpověď, že je to nezajímá.

V části týkající se novely zákona byla jedna nepovinná otázka. Byla určena pro dotazované, kteří sledují oblast veřejných zakázek. Byla zaměřena na vnímání novely a její vliv na transparentnost VZ. K této otázce se vyjádřilo 60,34 % z celkového počtu dotázaných. Pouhých 2,86 % si myslí, že novela výrazně zlepšila prostředí zadávání VZ a nyní je více transparentní. Oproti tomu si téměř 9 % dotázaných myslí, že novela v této podobě vůbec nepřispěla k větší transparentnosti VZ. Více než 28 % lidí uvedlo, že novela zlepšila prostředí zadávání VZ, ale zároveň mohlo být přijato ještě více opatření, která by více zprůhlednila jejich zadávání. Rovných 20 % respondentů je toho názoru, že novela některými opatřeními přispěla k větší transparentnosti, ale na druhé straně ji některá opatření zhoršila. Jeden dotázaný uvedl, že novelu uvítal, ale má obavy z toho, že se stejně najde cesta jak obcházet zákon. Další respondent uvedl: *„Novela je paskvil, který znemožnil některé zakázky vůbec zadat.“* Vlastní názor vyjádřil také člověk, který uvedl, že novela v některých případech nutí dodavatele uzavírat zakázané dohody. Zvýšila se zároveň administrativní náročnost zakázek a rozhodně nepřispěla k procesu zjednodušení zadávání.

Jedním z bodů novely ZVZ bylo zrušení losování. Pouhých 12 % respondentů si myslí, že je to jeden z největších kroků ke zvýšení transparentnosti VZ. 61,25 % dotazované veřejnosti je toho názoru, že je to krok ke zvýšení transparentnosti VZ, ale nejsou toho názoru, že by byl nějak významný. Více než 4 % dotázaných uvedlo, že dle jejich názoru nemělo losování žádný vliv na transparentnost VZ a téměř 2 % respondentů se domnívá, že tento krok snížil transparentnost VZ. Jeden dotázaný uvedl svůj vlastní názor: *„Každý*

postup dle zákona může být zneužit, pokud na tom má někdo zájem. Tím, že se tento postup zruší, se transparentnost nezvýší.“

Korupce

Zajímavé odpovědi se objevily v části dotazníku týkající se oblasti korupce.

U otázky: *„Jak vnímáte korupci v oblasti veřejných zakázek v České republice?“* téměř 58 % dotázaných sdílí názor, že korupce je nedílnou součástí oblasti veřejných zakázek. Třicet procent respondentů uvedlo, že korupce se v této oblasti vyskytuje, ale jde o selhání jednotlivců. Pouze 1,72 % se vyjádřilo tak, že korupce nemá v českém prostředí zadávání veřejných zakázek prostor a 8,62 % lidí věří, že korupce se objevuje pouze minimálně. Dva respondenti vyjádřili svůj vlastní názor. Jeden si myslí, že je to otázka morálky celé společnosti a myslí si, že korupce je nedílnou součástí většiny veřejných zakázek. Názor jiného respondenta je, že korupce je součástí našeho systému z podstaty soutěživosti.

V otázce, jak je na tom Česká republika v oblasti korupce ve srovnání s Evropskou unií, bylo pouze 12 % respondentů toho názoru, že korupce je u nás srovnatelná spíše s více ekonomicky vyspělými státy EU. 43 % dotázaných by ji srovnalo spíše s postkomunistickými zeměmi v EU a téměř 45 % si myslí, že korupce v ČR je větší než ve většině států EU.

Další otázka se týkala toho, zda je pro respondenty korupce přijatelná. Zde došlo téměř ke shodě. Téměř 90 % dotázaných uvedlo, že korupce je pro ně nepřijatelná a rozhodně ji odsuzují. Odpověď *„Ano, dělají to přeci všichni“* zvolilo 2,59 % dotázaných a 1,72 % vidí korupci pozitivně, pokud pomůže dobré věci. Jeden dotázaný zvolil možnost vlastní odpovědi a uvedl, že korupce tu je stejně jako my.

Na otázku, jak se vyvíjí korupce v ČR, odpovědělo téměř 59 % dotázaných, že korupce je stále stejná, pouze v některých letech se podaří odhalit více a v některých méně případů. 31 % respondentů uvedlo, že korupce rok od roku roste a pouze necelých 8 % se domnívá, že korupce v posledních letech klesá. Jeden člověk uvedl: *„Korupce tu rok od roku roste, spolu s tím, jak roste zasahování státu do života občanů. Více daní=více korupce.“*

Nezávislé organizace

Autorku zajímal také názor respondentů na nezávislé organizace, jako jsou *Transparency International*, *Nadační fond proti korupci* a jim podobné subjekty. 42 % dotazovaných uvedlo, že tyto organizace vnímají velmi pozitivně. Jsou rádi, že tu jsou a upozorňují na podezřelé dění při nakládání s veřejnými prostředky. Dalších 35,34 % respondentů si nemyslí, že by měly tyto organizace nějaký velký vliv na dění v oblasti nakládání s veřejnými prostředky, ale v podstatě jim nevadí. Necelých 15 % uvedlo, že neznají jejich činnost, proto nemohou posoudit a téměř 7 % lidí si myslí, že jsou tyto organizace zbytečné a nemají na dění v oblasti nakládání s veřejnými prostředky vůbec žádný vliv. Dle jejich názoru jde o plýtvání s penězi. Jeden respondent uvedl, že ani tyto organizace nejsou zcela nezávislé a nestranné.

Další navrhované změny zákona

Registr smluv- Rovných 50 % dotazovaných občanů si myslí, že tento návrh výrazně přispěje k vyšší transparentnosti při nakládání s veřejnými prostředky. Téměř 20 % respondentů to vítá, ale není toho názoru, že by toto opatření mělo významný vliv na transparentnost a 9,5 % se domnívá, že je to zbytečný krok. Jeden respondent uvedl, že je to pravděpodobně krok správným směrem, který může zlepšit situaci. Zároveň ale dodává, že Češi jsou vynalézaví a kdo chce, vždy si najde cestu jak obcházet zákon. Jiný respondent uvedl, že se jedná pouze o další nadměrné administrativní zatížení veřejnoprávních subjektů. Myslí si, že dokud nebudou stanoveny vyšší pokuty za neuveřejňování smluv a orgán, který by to kontroloval, je to naprosto zbytečné.

Odhalení vlastnických struktur – 54,31 % dotázaných si myslí, že tento návrh výrazně přispěje k vyšší transparentnosti. Rovných 25 % dotazovaných uvádí, že je to správný krok, ale nebude mít významný vliv na transparentnost. Téměř 9 % si myslí, že je to zbytečné. Jeden z dotazovaných vyjádřil opět obavu, že dodavatelé si dokáží najít cestu jak tuto povinnost obcházet.

Střet zájmů – u tohoto připravovaného návrhu si téměř 54 % dotázaných myslí, že výrazně zvýší transparentnost a dalších 26 % si o tomto opatření myslí, že je nezbytné, ale nebude

mít významný vliv na transparentnost. Více než 10 % respondentů je toho názoru, že je to zbytečné.

Propadnutí majetku – podle 59,48% dotázaných toto opatření zvýší výrazně transparentnost, dalších 25,86 % respondentů se domnívá, že je to nezbytné, ale nebude to mít významný vliv na průhlednost VZ. Pouhých 4,31 % si myslí, že je to zbytečné.

Lze tedy říci, že navrhované změny dle názoru veřejnosti přispějí k větší průhlednosti při nakládání s veřejnými prostředky, ať už výrazně či menším vlivem.

6 Průzkum mezi zadavateli veřejných zakázek

V období 17. – 29. 3. 2013 proběhlo šetření mezi zadavateli VZ. Autorka oslovila 250 zadavatelů veřejných zakázek zasláním emailu. Návratnost dotazníku byla 20,4 %. Mezi zadavateli VZ byly osloveny: ministerstva, velká města, statutární města, malé obce, kraje, orgány veřejné správy, příspěvkové organizace, státní podniky, organizační složky státu.

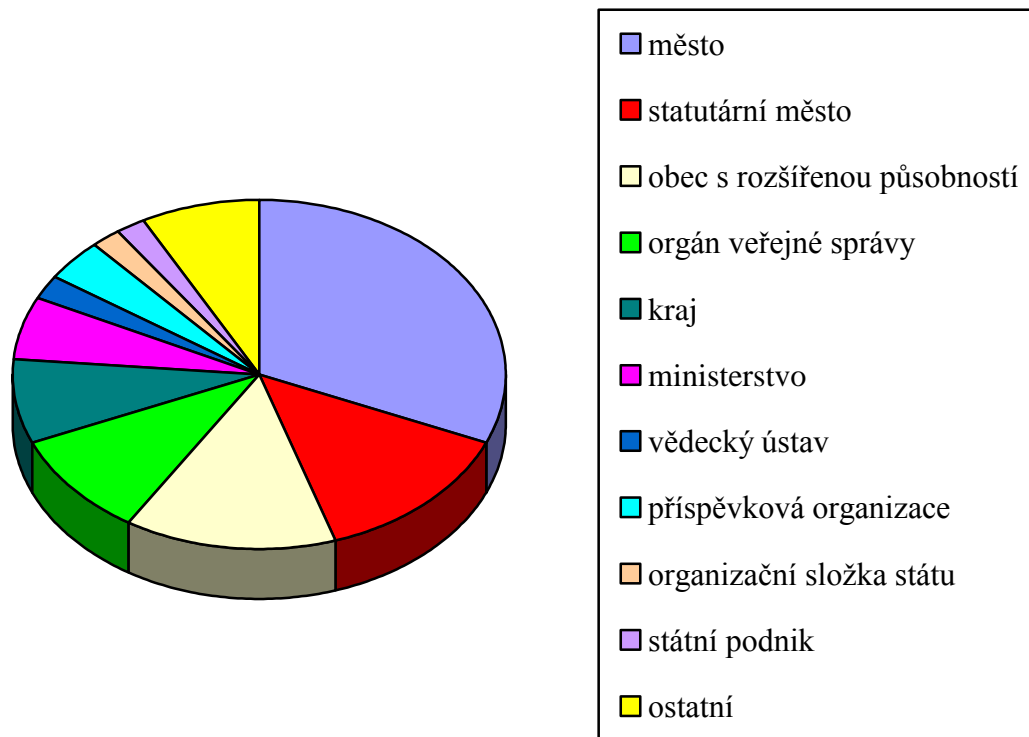
Při oslovování zadavatelů VZ oslovila autorka i poradce, který pomáhá při zadávání VZ. Jeho vyjádření je přiloženo v příloze 4.

Dotazník se skládal z 15 otázek. Z toho 8 uzavřených, 6 polouzavřených a 1 otevřená. Průměrná doba vyplňování byla 8:32 min.

Dotazník je přiložen v příloze 5.

Respondenti

Výzkumu se zúčastnilo 50 veřejných zadavatelů a jeden sektorový. Zadavatelé byli následujícími subjekty: město 31,37 %, statutární město 13,73 %, obec s rozšířenou působností 13,73 %, orgán veřejné správy 9,8 %, kraj 7,84 %, ministerstvo 5,88 %, příspěvková organizace 3,92 %, vědecký ústav 1,96 %, organizační složka státu 1,96 %, státní podnik 1,96 %.

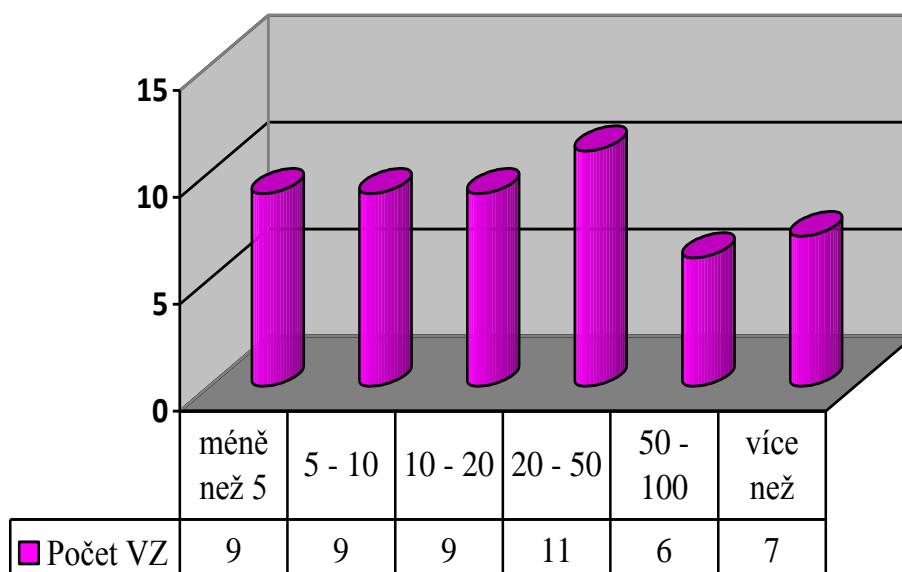

Obrázek 8 Zadavatelé veřejných zakázek

Zdroj: Vlastní výzkum, vlastní zpracování

Počty zadávacích řízení

Dotazníkového šetření se zúčastnili zadavatelé, kteří vypisují jen několik VZ ročně, ale i zadavatelé, kteří vypisují i desítky zakázek ročně (viz následující graf).

Obrázek 9 Počet VZ ročně

Zdroj: Vlastní výzkum, vlastní zpracování

Novela VZ

Výzkumy ukazují, že většina zadavatelů se přiklání k názoru, že novela zákona zvýšila náročnost zadávání VZ, 97 % respondentů tohoto výzkumu tento názor potvrdilo. Pouhý jeden z respondentů uvedl, že náročnost zůstala stejná.

Novela ZVZ přinesla povinnost zrušit zadávací řízení při obdržení pouze jedné nabídky. Kromě toho, i pokud po posouzení nabídek zbude k hodnocení pouze jedna. Z tohoto důvodu se jedna z otázek týkala toho, zda museli zadavatelé po novele ZVZ již zrušit zadávací řízení, 55% respondentů uvedlo, že tuto situaci již museli řešit.

V otázce, zda byla novela zákona nutná je 56,86 % zadavatelů VZ toho názoru, že některé změny, které novela přinesla, byly potřeba, avšak některé byly zbytečné. Téměř 14 % uvedlo, že novela byla potřeba, ale ne v této podobě. 23,53 % si myslí, že novela ZVZ byla zbytečná. Tři zadavatelé vyjádřili svůj vlastní názor a uvedli, že novela v této podobě nezlepšila prostředí zadávání VZ. Jeden z nich uvedl, že zadávání VZ střední velikosti se stalo zbytečně náročné, zdlouhavé a drahé. Další doporučil novelizovat zákon

s přihlédnutím k praxi a poslední z nich se domnívá, že novela vnesla do zadávání VZ ještě větší chaos než dříve.

Korupce

Na otázku, zda si respondenti myslí, že novela ZVZ omezila prostor pro korupční jednání, odpovědělo 29,41 % zadavatelů, že spíše ano. 19,61 % si myslí, že prostor pro korupci zůstal stejný a necelá 2 % respondentů dokonce uvedlo, že se novelou prostor pro korupci zvětšil. Takřka polovina dotazovaných zadavatelů si myslí, že prostor pro korupci se nezmenšil. Vzhledem k tomu, že to byl jeden z hlavních důvodů proč novelizovat zákon, jsou tyto výsledky překvapující.

Další navrhované změny zákona

Stejně jako v průzkumu veřejnosti, tak i u zadavatelů VZ položila autorka otázky týkající se dalších navrhovaných změn ZVZ.

Registr smluv – bezmála 55 % dotazovaných by tuto změnu uvítalo, ale ne v rozsahu v jakém je navrhována. Necelých 6 % uvedlo, že je to nutné a 29,41 % si myslí, že je to zbytečné. Jeden respondent je toho názoru, že je to zbytečné, protože uveřejňování smluv je povinné na profilu zadavatele. Tato změna by dle jednoho z dotazovaných zadavatelů znamenala jen zvýšení administrativní zátěže. Jiný zadavatel je podobného názoru. Tedy že toto opatření by přineslo administrativní práci a dále i zvýšení nákladů zadavatele. Uvádí, že současná povinnost pro uveřejňování smluv je dostačující. Jeden zadavatel napsal, že dle jeho názoru je to nedomyšlený návrh. Není prý dostatečně vyřešeno to, jak se s tímto návrhem vypořádat ve vztahu ke starým zakázkám a smlouvám.

Odhalení vlastnických struktur dodavatelů a subdodavatelů – 49 % dotázaných zadavatelů uvádí, že je tato změna nutná. Dalších 27,45 % se domnívá, že je to správný návrh, ale ne v takovémto navrhovaném rozsahu. Necelých 20 % zadavatelů si myslí, že je to zbytečné. Jeden respondent vyjádřil obavu, že dodavatelé si stejně najdou cestu, jak toto obcházet. Podobný názor se objevil již v průzkumu veřejnosti.

Propadnutí majetku usvědčeného korupčníka – 72,55 % zadavatelů je toho názoru, že je to nutné opatření a 27,45 % respondentů je opatrnějších. Souhlasí s tímto opatřením, ale ne v takovém rozsahu, jaký je navrhován.

Střet zájmů – 62,75 % dotazovaných se domnívá, že je toto opatření nutné. Dalších 29,41 % by toto opatření uvítalo, ale ne v takovém rozsahu a 7,84 % dotazovaných zadavatelů si myslí, že je to zbytečný návrh.

Názory zadavatelů

Poslední otázka dotazníku byla zcela otevřená a nepovinná. Zadavatelé veřejných zakázek zde mohli uvést svůj pohled na klady a zápory novely, či napsat návrhy dalších opatření, která by zlepšili transparentnost zadávání VZ. Autorka vybrala některé nejzajímavější komentáře zadavatelů.

Obecně lze říci, že zadavatelé si nejvíce stěžovali na zvýšenou administrativní zátěž a byrokracii při zadávání VZ. Dalším častým názorem bylo, že zadavatelé začali VZ zadávat dle nejnižší ceny, což vede například ke stavbám z nejhorších materiálů a nekvalitní práci. Toto opatření v současné situaci ve stavebnictví působí jen problémy. Hodně se také objevovaly stížnosti na nejasnosti v zákoně a jeho složitost, zvláště pak pro malé zadavatele, kteří nemají na tuto problematiku odborníky. Jedná se především o malé obce.

Zápory novely dle zadavatelů VZ:

- vysoká administrativní zátěž,
- neúměrně dlouhá zadávací řízení,
- neřešitelná situace u specifických VZ při podání jediné nabídky,
- zákon dělá pro menší zadavatele zadávání složitější a zdraží
- zavedení předběžného oznámení,
- zrušení zadávacího řízení při jedné nabídce

Klady novely dle zadavatelů VZ:

- zrušení finančních a ekonomických kvalifikačních kritérií

- zrušení možnosti omezování počtu zájemců
- profil zadavatele, kde si může každý vše přečíst a rozhodnout se, zda do zakázky vstoupí
- zveřejňování dokumentace a smluv k výběrovým řízením, což je určitá forma veřejné kontroly,
- zrušení losování

Další názory zadavatelů VZ:

- *„Bylo by vhodné vytvořit použitelný zákon, a ne ho stále měnit. Při jeho tvorbě také zamezit působení různých lobbistů.“*
- *„Je třeba klást větší důraz na zajištění kvality a omezení víceprací, než na pouhou cenu zakázky.“*
- *„Novela byla nutná vzhledem ke korupčnímu jednání především při zadávání státních VZ na úrovni vlády a ministerstev. Obce a města mají dlouhodobě své kontrolní mechanismy (např. vnitřní směrnice o zadávání VZ), které prostor pro korupci omezovaly. Novela však "potrestala" především menší obce a města, která nemají dostatek odborných pracovníků, kteří by administrativu kolem VZ vyplývající z novely zákona byly schopni zvládnout a musí si proto tyto služby zaplatit z externích zdrojů. Novela se neúměrně prodražila, časově natáhla lhůty a zvýšila administrativní náročnost administrace VZ.“*
- *„Novela je naprosto zmatečná, není jednoznačná, jeden paragraf vylučuje druhý paragraf. Spousty neprovázaných prováděcích předpisů. Všechno možné se zveřejňuje - zahlcenost informacemi, takže prakticky nic není transparentní a je to jen další prostor pro korupci.“*
- *„Novela nepřinesla žádné zlepšení, ba naopak vedla ke výšení administrativní zátěže. Máme ceníky stavebních prací, umíme stanovit ceny obvyklé. Je pouze třeba upravit trestní zákoník a zajistit, aby zadavatel, který zakázku zadá za ceny vyšší než průměrné, již zakázku příště nezadal. Rovněž kritérium nejnižší ceny je scestné a vede pouze k tomu, že stavby jsou z nejhorších materiálů a práce je nekvalitní.“*

Ideální by bylo z min. 3-5 nabídek stanovit průměr a která nabídka bude nejbližší průměru, vyhrává.“

- *„V zákoně jsou velké nejasnosti, například Jednací řízení bez uveřejnění, skutečně uhrazená cena, atd.“*
- *„V praxi nastává problém při povinnosti zrušit zadávací řízení při obdržení pouze jedné nabídky. Při obdržení jedné nabídky zruším zadávací řízení, ale jak dál? “*
- *„Přestože některé transparentní prvky novely oceňuji (uveřejňování smluv), bohužel z širšího pohledu nepovažuji novelu za změnu k lepšímu. Bohužel, jako většina současných právních předpisů, vychází z principu preventivní represe. Trestá tak a priori všechny, bez ohledu jestli jste "gauner" nebo poctivec. Právní řád by měl naopak umožnit účinné kontroly ex post a účinné odhalování hospodářské kriminality. Znam argumentaci ministerstva, že těšně před novelou bylo vyhlášeno nejvíce zakázek, z čehož dovozují, že většina zadavatelů jsou "gauneři". Nikdo se ale nezamyslel nad jednoznačným důvodem, kterým je přílišná složitost zadávacího procesu podle zákona, který je příliš časově (i finančně) náročný a vede často k nesrovnatelně horším výsledkům, než při zadávání obdobných zakázek v komerční sféře, kde to však trvá řádově méně času“.*
- *„Drobné korupci se nezabrání, a velká se dá omezit zprůhledněním financování politických stran.“*
- *„Snížení limitů u stavebních prací na 1. mil Kč se mi zdá celkem nepraktické už v dnešní době Úřad nestíhá a tímto krokem to bude ještě horší.“*

7 Průzkum mezi dodavateli veřejných zakázek

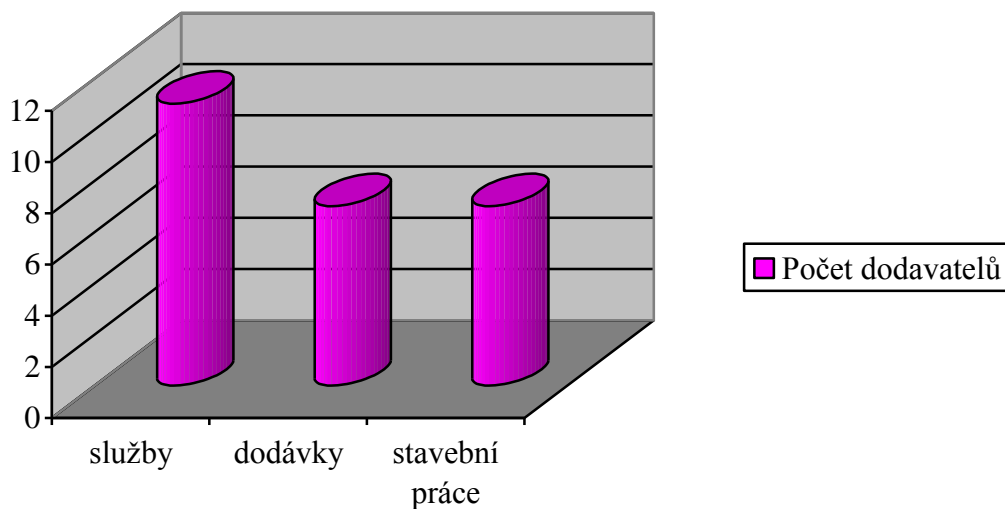
Průzkum probíhal v období 2. – 31. 3. 2013. Byli osloveni dodavatelé veřejných zakázek, kteří dle Věstníku veřejných zakázek (www.vestnikverejnychzakazek.cz) někdy nějakou VZ získali. Byli osloveni dodavatelé jak velkých VZ, tak i dodavatelé pro malé VZ.

Návratnost dotazníků byla 20%. Průměrná doba vyplňování byla 12:25 minut. Dotazník obsahoval 15 otázek. Z toho 5 otázek bylo uzavřených, 8 polouzavřených a 2 otevřené. Obě otevřené otázky byly nepovinné.

Dotazník je přiložen v příloze 6.

Druh veřejných zakázek

Dotazníkového šetření se zúčastnili dodavatelé VZ na služby, dodávky i na stavební práce. Respondenti mohli zvolit více možností u otázky jakých VZ ve smyslu zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů se účastní.

Obrázek 10 Dodavatelé veřejných zakázek

Zdroj: Vlastní výzkum, vlastní zpracování

Novela zákona

Mnozí si stěžují na zvýšenou administrativu a náročnost při výběrových řízeních, to ostatně potvrdil i výzkum mezi zadavateli VZ. Z výzkumu ale vyplynulo, že se to týká spíše zadavatelů. Zvýšení náročnosti uvedlo „pouhých“ 38,89% dodavatelů a 16,67% dokonce zvolila možnost, že se náročnost snížila.

Tohoto tématu se týkala také 4. otázka, která byla otevřená a nepovinná. Účastníci zde mohli napsat, co si myslí, že je příčinou snížení či zvýšení náročnosti účasti ve VZ. Svůj názor vyjádřilo 50% dotazovaných dodavatelů VZ.

- *„Jsme firma s krátkou historií a fakt, že jsme před novelou museli dokládat obrat a údaje z rozvahy, způsobil, že jsme se veřejných zakázek v podstatě nemohli účastnit. I ta nejmenší zakázka požadovala, aby zájemce doložil obrat v řádech desítek/set milionů. Zvýhodnění byli tedy zcela zřejmě jen dodavatelé působící na trhu dlouhou řadu let (v naší branži jen ti největší 3). Po této novele se zcela jistě pro nás snížila náročnost účasti ve veřejných zakázkách.“*
- *„Nedošlo k zjednodušení procesů jednotlivých řízení, naopak se objevilo mnoho nových včetně prováděcích předpisů.“*
- *„Snížení administrativní náročnosti při podání nabídek, mírnější kvalifikační požadavky, snížení nákladů na podávání nabídek - nevyžadují se originály dokladů k prokázání kvalifikace.“*
- *„Snížení náročnosti bez pochyby přináší vypuštění (změna) prokazování ekonomických a finančních kvalifikačních předpokladů. Vyjma této úpravy jsem pro uchazeče zásadní zjednodušení nezaznamenal.“*
- *„Stále zůstává zbytečné dokládání dokumentů, které jsou pro zadavatele veřejně dostupné na internetu.“*

Dle statistik Úřadu (viz kapitola 2.4.2 Počet přijatých podnětů Úřadu) vyplynulo, že došlo k výraznému nárůstu počtu podaných stížností na průběh VZ. Z výzkumu, který provedla autorka, toto nevyplývalo. Může to být však způsobeno příliš malým počtem respondentů.

Téměř 39 % respondentů se domnívá, že některé změny zákona, které přinesla novela, byly potřeba, ale některé byly zbytečné. 22,22 % dotázaných dodavatelů VZ si myslí, že novela byla třeba, ale ne v té podobě, v jaké byla přijata. Podle 16,67% dotazovaných byla novela zbytečná a jeden respondent dokonce uvedl, že se prostředí zadávání VZ novelou zákona dokonce zhoršilo. Pouhý jeden dotazovaný dodavatel si myslí, že novela přispěla k větší transparentnosti výrazně.

Téměř jednotný názor vyjádřili dodavatelé VZ v otázce zrušení losování. Více než 22 % respondentů se domnívá, že jde o jeden z největších kroků ke zvýšení transparentnosti VZ. A dalších bezmála 67 % si myslí, že je to krok ke zvýšení transparentnosti, ale ne nějak výrazně významný. Jeden z účastníků se naopak domnívá, že ten to krok povede k větší korupci.

Další novinkou pro dodavatele VZ je povinnost předložit seznam všech subdodavatelů, kterým bylo zapláceno více než 10 %, nebo v případě významné VZ více než 5 %, z celkové ceny VZ nebo z části cen VZ uhrazené veřejným zadavatelem v jednom kalendářním roce. Více než 11 % dodavatelů uvádí, že je to jeden z největších kroků ke zvýšení transparentnosti VZ a 27,78 % je toho názoru, že je to krok ke zvýšení transparentnosti VZ, ale ne nijak významný. 33,33% dotázaných uvedlo, že na transparentnost VZ to nemá žádný vliv. Několik dotázaných dodavatelů se vyjádřilo k tomuto opatření svými slovy. Jeden z nich uvedl, že je to zbytečný krok, protože dle jeho názoru se v zákoně pod pojmem subdodavatel rozumí i výrobce zařízení a materiálu, což vzhledem k zakázkám stavebně-montážním zbytečně komplikuje život nabízejícím. Řešením by dle tohoto respondenta bylo, pokud by pojmem subdodavatel bylo myšleno dodávka včetně montáže. Jiný dodavatel si myslí, že chybí zpětná kontrola těchto předložených seznamů a další vyjádřil obavu, že kdo chce zatajit konkrétního subdodavatele, tak ho schová pod jiného.

Korupce

Protože omezení korupce byl jeden z hlavních důvodů novely zákona, i dodavatelům VZ byla položena otázka, zda se domnívají, že novela omezila prostor pro korupční jednání. Bezmála 28 % zadavatelů si myslí, že prostor pro korupci zůstal stejný. Stejný počet respondentů si myslí, že se prostor pro korupci spíše omezil a 11,11 % je toho názoru, že se omezil dokonce výrazně. Skoro 28 % dotazovaných dodavatelů VZ sdílí názor, že novela nijak výrazně neomezila prostor pro korupční jednání.

Další navrhované změny zákona

Registr smluv – více než 61 % s tímto návrhem souhlasí a myslí si, že je to správný krok. Dalších takřka 17 % s návrhem souhlasí, ale ještě by popřemýšleli o rozsahu tohoto opatření. 11,11 % si myslí, že je tento návrh zbytečný a další dotazovaný uvedl též, že je to zbytečný krok s vysvětlením, že by měla fungovat větší kontrola ze strany Úřadu.

Odhalení vlastnických struktur – téměř 67 % dodavatelů si myslí, že je tento krok nutný a dalších 11 % s tímto krokem souhlasí, ale ne v takovém rozsahu, v jakém je navrhován. Více než 16 % se domnívá, že je to zbytečné a jeden respondent uvedl, že se jedná pouze o populismus.

Střet zájmů – autorka se dodavatelů VZ zeptala, co si myslí o návrhu podle kterého by lidé měli mít možnost dostat se k příjmům a darům politiků a vysoce postavených úředníků. Bezmála 89 % z nich se domnívá, že je to nutné. 5,56 % dotázaných s tím souhlasí, ale ne v takto navrhovaném rozsahu. Jeden respondent uvedl, že je to zbytečný návrh.

Lze tedy říci, že mnozí dodavatelé VZ s navrhovanými změnami souhlasí. Někteří by však ještě zvážili rozsah těchto opatření a jejich dopad na zadávání VZ.

Názory dodavatelů VZ

Stejně jako v dotazníku u zadavatelů VZ, byl i dodavatelům VZ dán prostor pro vyjádření názoru na novelu, další navrhované změny či jejich vlastní návrhy jak zefektivnit a zprůhlednit zadávání VZ.

Dodavatelé se zadavateli VZ shodli, že se zvýšila administrativní náročnost a s tím i náklady na straně zadavatele. Několik dotazovaných dodavatelů VZ sdílí názor, že jediným kritériem většiny výběrových řízení se stala pouze cena, kvalita, reference a podobně jdou v současné době stranou.

- *„Nás trápí ponejvíce dvě skutečnosti. Naše firma prodává jako jediná v této oblasti SW pro matematické výpočty. Výběrové řízení se stále více vypisuje na „obecný“ matematický SW i přesto, že firma od samého počátku chce nakoupit konkrétní od konkrétního výrobce. Tvrdí, že pravidla soutěže jim neumožňují poptávat jiný, než obecný matematický SW. To má za následek například to, že i když vyhraje výběrové řízení, protože splňujeme obecné zadání soutěže, je nakonec soutěž zrušena a zadavatel zvolí jiný postup, aby se dostal k nákupu toho SW, který od samého počátku požadoval, ale nesměl to do zadání napsat.“*
- *„Jednoznačný přínos nevidím. Zvýšila se administrativní náročnost, a tím i náklady na straně zadavatele. Výrazně se celé zadávání soustředí pouze na co nejnižší cenu bez ohledu na další parametry. Transparentnost není cíl, ale pouze jedna z podmínek. Cílem je realizovat veřejnou zakázku kvalitně za férovou cenu. Domnívám se, že nastavování čím dál tím složitějších a administrativně náročných pravidel u malých zakázek je nesmysl.“*
- *„Musí se především změnit celková atmosféra ve společnosti. Samotná novela jednotlivého zákona může celé věci prospět, ale určitě není schopna věci změnit, dokud se nezmění smýšlení všech zainteresovaných stran.“*

- *„Novela degradovala stavebnictví na obor, kde může podnikat každý bez kvalifikace, praxe, zkušeností a historie. Investory dostala do role, kdy si za peníze, které těžko sežene, musí nechat téměř všechno líbit.“*
- *„Pozitivem je, že není potřeba již do nabídky dokládat ověřené kvalifikační dokumenty (ale až u vybraného dodavatele) a u podlimitek stačí pouze čestné prohlášení o splnění kvalifikace. Změn musí proběhnout ještě hodně.“*
- *„Přínosem je zúžení prostoru pro korupci. Oceňuji povinnost zadavatele předem oznamovat VZ a odůvodnit ji. Samozřejmě losovačky, majetkové rozkrytí atd. jsou krok správným směrem. Negativem je častá práce s jediným hodnotícím kritériem - cenou. To ovšem není problém zákona, ale zadavatelů, správně nastavit kritéria pro hodnocení ekonomické výhodnosti nabídky je pracnější a vyžaduje převzetí odpovědnosti za rozhodnutí. Nákup výhradně za nejnižší ceny ovšem u služeb vede k devastaci trhu a zároveň k neefektivním nákupům. Zdůrazňuji, není to problém zákona, ale práce úředníků vypisujících VZ.“*
- *„Zřízení jednoho institutu, který by například pro zakázky nad 50 mil Kč rozhodoval o přidělení, zbytek bych navrhoval rozvolnit - tržní prostředí pro zakázky je v současné době výrazně omezeno.“*

8 Shrnutí dotazníkových šetření

V této kapitole jsou stručně shrnuty výsledky dotazníkových šetření. Autorka vybrala podobné otázky, které byly položeny jak dodavatelům, tak i zadavatelům či veřejnosti.

Pozn.: Součet odpovědí jednotlivých skupin respondentů nemusí být vždy 100%, z důvodu možnosti zvolit odpověď *nevím*.

Změna náročnosti zadání VZ a účasti v ní

Porovnání odpovědí na otázku, jak se změnila náročnost zadávání VZ a účasti v nich.

	Zadavatelé	Dodavatelé
Zvýšila se	98,04%	38,89%
Zůstala přibližně stejná	1,96%	44,44%
Snížila se	0%	16,67%

Tabulka 3 Porovnání: Změna náročnosti zadání VZ a účasti v ní

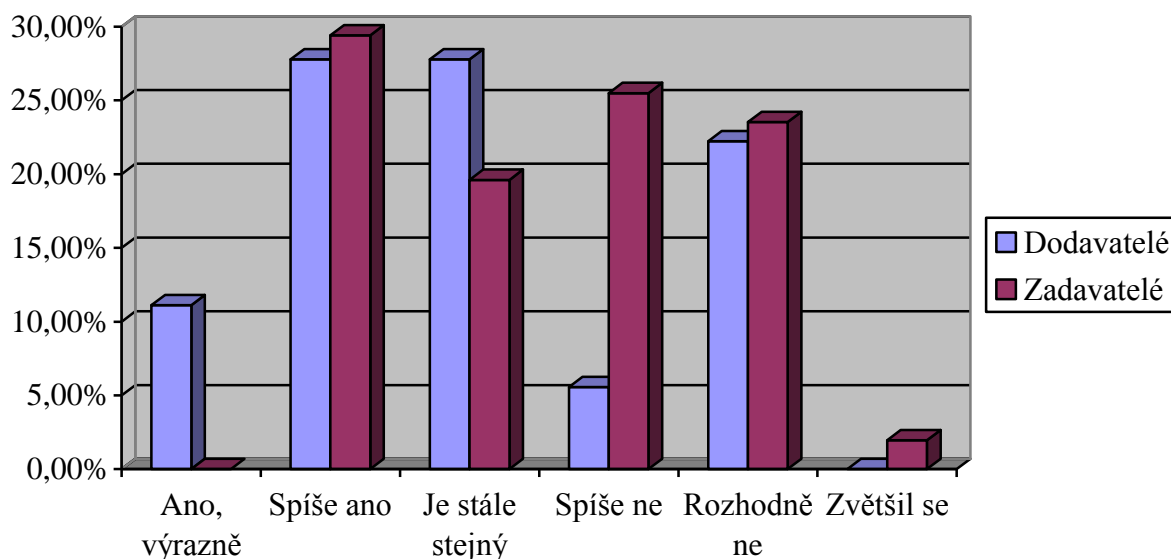
Zdroj: Vlastní zpracování

Výzkum potvrdil stížnosti, že novela ZVZ zvýšila náročnost VZ. Avšak pouze na straně zadavatelů. Dodavatelům přinesla novela mnohé úlevy, které vedly k nižší administrativní zátěži, jako například zrušení kvalifikace.

Omezení prostoru pro korupci

Protože omezení korupce, byl jeden z hlavních důvodů novelizace zákona, dodavatelům i zadavatelům byla položena otázka, zda dle jejich názoru došlo k omezení prostoru pro korupční jednání.

Dodavatelé VZ jsou spíše názoru, že novela ZVZ omezila prostor pro korupci, ať už výrazně nebo méně významně. Zadavatelé takový optimismus nesdílejí, a přiklánějí se spíše k názoru, že novela korupční prostor tolik nezmenšila, ba naopak dokonce se objevila odpověď, že prostor se zvětšil.

Obrázek 11 Porovnání: Omezení prostoru pro korupci

Zdroj: Vlastní zpracování

Zlepšení prostředí zadávání VZ

Dodavatelé i zadavatelé VZ zodpověděli otázku, zda si myslí, že novela ZVZ v této podobě zlepšila prostředí zadávání VZ. I v této otázce byli dodavatelé většími optimisty oproti zadavatelům - 5,56 % z nich uvedlo, že se prostředí zadávání VZ zlepšilo výrazně. Z oslovených dodavatelů tento názor neměl nikdo.

	Dodavatelé	Zadavatelé
Některé změny byly potřeba, některé byly zbytečné.	38,89%	56,86%
Novela byla potřeba, ale v této podobě ne.	22,22%	13,73%
Novela byla zbytečná.	16,67%	23,53%
Prostředí se zhoršilo.	5,56%	0%
Prostředí se výrazně zlepšilo.	5,56%	0%

Tabulka 4 Porovnání: Zlepšení prostředí zadávání VZ

Zdroj: Vlastní zpracování

Registr smluv

Respondenti všech dotazníkových šetření se vesměs shodli, že je to správný krok. Jejich názory se ale rozcházejí, pokud jde o rozsah navrhovaného opatření. Odpověď, že je to zbytečný návrh, zvolilo nejvíce procent respondentů u zadavatelů. Autorka se domnívá, že je to způsobeno tím, že si zadavatelé VZ myslí, že to povede k jejich další administrativní zátěži.

	Dodavatelé	Zadavatelé	Veřejnost
Ano, je to nutné.	61,61%	7,84%	-
Ano, ale ne v takovémto rozsahu.	16,69%	54,90%	-
Ne, je to zbytečné.	16,69%	35,29%	10,34%
Ano, tento návrh výrazně přispěje k vyšší transparentnosti.	-	-	50,00%
Ano, ale nebude to mít významný vlivna transparentnost.	-	-	19,83%

Tabulka 5 Porovnání: Názory na registr smluv

Zdroj: Vlastní zpracování

Odhalení vlastnických struktur

Z výzkumu překvapivě vyplynulo, že více jak polovina dodavatelů se domnívá, že toto opatření je nutné. Dalších více jak 11 procent s ním souhlasí, ale ne v takovém rozsahu. Zadavatelé s tímto opatřením souhlasí nadpoloviční většinou. Liší se pouze názor na rozsah tohoto návrhu. Veřejnost je podobného názoru.

	Dodavatelé	Zadavatelé	Veřejnost
Ano, je to nutné.	66,67%	49,02%	-
Ano, ale ne v takovémto rozsahu.	11,11%	27,45%	-
Ne, je to zbytečné.	16,67%	19,61%	8,62%
Ano, tento návrh výrazně přispěje k vyšší transparentnosti.	-	-	54,31%
Ano, ale nebude to mít významný vlivna transparentnost.	-	-	25,00%

Tabulka 6 Porovnání: Názory na odhalení vlastnických struktur

Zdroj: Vlastní zpracování

Propadnutí majetku

V případě návrhu propadnutí majetku se dodavatelé a zadavatelé dostali do velkého rozporu. Zatímco dodavatelé s tímto návrhem souhlasí, ale ne v navrhovaném rozsahu, zadavatelé se domnívají, že je to správné až dokonce nutné. Více než 85 procent oslovených respondentů veřejnosti s tímto návrhem souhlasí. Liší se pouze jejich názor na to, jaký to bude mít vliv na transparentnost VZ.

	Dodavatelé	Zadavatelé	Veřejnost
Ano, je to nutné.	0,00%	70,59%	-
Ano, ale ne v takovémto rozsahu.	88,89%	25,49%	-
Ne, je to zbytečné.	0,00%	0,00%	5,17%
Ano, tento návrh výrazně přispěje k vyšší transparentnosti.	-	-	59,48%
Ano, ale nebude to mít významný vliv na transparentnost.	-	-	25,86%

Tabulka 7 Porovnání: Názory na propadnutí majetku

Zdroj: Vlastní zpracování

9 Závěr

Autorka se touto prací snažila vyhodnotit, jaký dopad měla novela zákona na trh s VZ, která vešla v platnost k 1. dubnu 2012. A především zhodnotit, jaký vliv měla tato novela na chyby, které při zadávání vznikaly jak na straně zadavatele, tak i uchazeče o VZ.

Při vyhodnocování tohoto tématu bylo vycházeno především ze zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, z přehledu změn tohoto zákona a z DP studentky Bc. et. Bc. Kláry Borovičkové. Z její práce byly čerpány informace především o pochybeních, která vznikala před novelou zákona. Tyto chyby byly zjišťovány a popisovány na základě analýzy správních řízení Úřadu. V této práci byly použity výsledky výše zmíněné DP práce a představeny ve světle novelizovaného ZVZ.

Předpoklad: Zásadní způsob zprůhlednění zadávání a průběhu výběrových řízení a výrazné omezení prostoru pro vznik chyb a pochybení

První jmenované, tedy předpoklad, že novela zprůhlednila zadávání a průběh výběrových řízení byl ověřován prostudováním jednotlivých bodů novely zákona. Předpoklad omezení prostoru pro vznik chyb před novelou zákona byl ověřován popisem chyby a ověřením, zda došlo k úpravě příslušné problematiky v zákoně. Dále byl uskutečněn průzkum mezi účastníky VZ a veřejností. Výsledky těchto výzkumů byly vyhodnoceny a využity při hodnocení zda došlo k odstranění chyb i zprůhlednění zadávání a průběhu výběrových řízení.

Autorka došla k závěru, že pohledy na jednotlivé změny novely ZVZ obou stran, tedy zájemců i zadavatelů, se často liší, ať už výrazně či méně výrazně. Najdou se však i otázky, na kterých se obě skupiny shodnou. Zájemci o VZ se se zadavateli shodli na příliš vysoké administrativní zátěži, na straně zadavatele. Dalším shodným bodem většiny účastníků VZ bylo, že zákon vymezil nejnižší cenu jako základní hodnotící prvek nabídek. Ačkoliv mnozí příznivci novely zákona, především jeho tvořitelé, říkají, že žádná taková podmínka v zákoně není, že jde jen o neschopnost zadavatelů pochopit zákon a stanovit hodnotící kritéria tak, aby zajišťovala transparentnost průběhu VZ. V současném znění zákona

je možné vyřadit nabídku s podezřele nízkou cenou. Co je však nízká cena, není zákonem již specifikováno. Při další novelizaci zákona by tato část určitě neměla uniknout změně.

Novela zákona přinesla větší transparentnost při průběhu VZ a omezila prostor pro vznik chyb. Ke zvýšení transparentnosti došlo zavedením předběžného oznámení jeden měsíc před vypsáním zadávacího řízení, tímto opatřením byl vyřešen problém nedostatečného uveřejnění VZ. Dále pak snížením limitů VZ, změnami v kvalifikaci, zrušením losování, změnou hodnotících kritérií, upravením lhůt, odůvodnění nabídky do 3 pracovních důvodů a úprava části věnované hodnotící komisi, to vše přispělo k výrazně vyšší transparentnosti VZ. Autorka sdílí s účastníky VZ názor, že všechna tato opatření výrazně zvýšila administrativní zátěž na straně zadavatelů, proto by se při příští novelizaci měla podpořit větší implementace IT systému do VZ.

Autorka však také došla k závěru, že mnohé chyby vznikaly neschopností zadavatelů orientovat se v zákoně. Zaměstnanci zabývající se zadáváním VZ by měli být pravidelně školeni, aby byli dobře seznámeni s novinkami, a v případě zakázaných dohod, aby byli schopni rozpoznat podezřelou nabídku. Dalším kontrolou by měl být důsledný dohled ze strany Úřadu.

Případná další novela ZVZ je třeba, avšak po až vyhodnocení, jak současný zákon obstál v praxi. Zákon by neměl být opět novelizován po tak krátké době, měl by být ponechán nějaký čas, aby bylo možné vyhodnotit, jaký dopad měla novela v praxi. Je vhodné vyslyšet námitky od účastníků ale, je třeba vyhodnotit tyto názory až po uplynutí určitého času,

kdy bude možné objektivně posoudit, zda jsou tyto námitky opodstatněné. Měla by být zahájena široká diskuze odborníků, ze které by vzešly návrhy na změnu zákona. Tématem této diskuze by měly být výhrady k zákonu a výsledkem konstruktivní názory. Měly by být vyslyšeny návrhy jak ze strany zadavatelů tak zájemců o VZ.

Některé z dalších navrhovaných změn je vhodné přijmout. Autorka si myslí, že nyní by nejvíce transparentnost VZ zvedlo opatření týkající se firem s anonymními akciemi. Je vhodné zamezit účast firmám, u kterých nejsou dohledatelní konkrétní vlastníci firmy.

Dalším návrhem, který by autorka DP rozhodně podpořila, je návrh týkající se registru smluv. Stejně jako jeden účastník dotazníkového šetření se však domnívá, že je třeba řádně specifikovat, jak by v případě přijetí takového zákona bylo naloženo s již uzavřenými kontrakty. Autorka by navrhovala, aby zadavatelé byli povinni v určitém časovém úseku uveřejnit dříve uzavřené a stále platné smlouvy a jejich podklady. Časové úseky by měly být odstupňovány podle počtu uzavřených smluv. V případě nedodržení by měly být pevně dané pokuty. Důležitá by byla důsledná kontrola, například ze strany Úřadu.

Seznam použité literatury

Apuen – za bezpečnější, kvalitnější a efektivnější výběrová řízení [online]. [cit. 2012-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.apuen.cz/zakon-o-verejnych-zakazkach-zasadni-politicky-zamer-je-boj-s>>.

BLAŽEK, V., WEIKERT, P., *I na venek průhledné firmy umějí majitele dobře skrýt.* Hospodářské noviny 2013-02-21 č. 37. s. 5, ISSN 0862-9587.

BLAŽEK, V., WEIKERT, P., *Ziskávají zakázky, navenek jsou průhlední. Svě majitele přesto tají.* Hospodářské noviny 2013-02-21 č. 37. s. 1, ISSN 0862-9587.

BOROVÍČKOVÁ, K. *Transparentnost výběrových řízení na veřejné zakázky v ČR.* [Diplomová práce]. Liberec: Technická univerzita v Liberci – Ekonomická fakulta, 2013.

BŘEŠŤAN, Robert. *Veřejné zakázky po dvacáté jinak.* Ekonom, roč. 2013, č. 8. s. 25 – 26, ISSN 1210-0714.

BŘEŠŤAN, Robert. *Veřejné zakázky: I vy půjdete za mříže.* Ekonom, roč. 2013, č. 2. s. 39 – 43, ISSN 1210-0721.

BŘEŠŤAN, Robert. *Západ by se měl poučit z čínského přístupu k Africe, říká nigerijský exprezident.* [online] vyd. 2012-12-08. [cit. 2012-12-21]. Dostupný z WWW: <<http://byznys.ihned.cz/analyzy-a-komentare/c1-58924690-novodoby-kolonialismus-je-nesmysl>>.

DOLEČEK, Marek. *Veřejné zakázky.* [online] Businessinfo. [cit. 2012-10-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/verejne-zakazky-opu-4643.html>>.

FARSKÝ, J., *O veřejných prostředcích jedině veřejně. V Semilech už to platí* [online]. 2012 [cit. 2013-03-21]. Dostupné z WWW: <<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/jan-farsky.php?itemid=17206>>.

FARSKÝ, J., *Podívejte se. Registr smluv je na světě* [online]. 2013 [cit. 2013-03-21]. Dostupné z WWW: <http://www.janfarsky.cz/aktuality/158_Podivejte-se-Registr-smluv-je-na-svete-/>.

FARSKÝ, J., *Veřejné zakázky – krok kupředu, který mohl jít dál* [online]. 2013 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z WWW: <http://www.janfarsky.cz/aktuality/73_Verejne-zakazky-%E2%80%93-krok-kupredu-ktery-mohl-jit-dal/>.

How to Implement Economic Reforms, 2007 [online]. Francie: Organisation for Economic Co-operation and Development, 2007. [cit. 2012-01-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.oecd.org/dataoecd/24/28/39637617.pdf>>.

JURČÍK, R., *Zákon o veřejných zakázkách: komentář*. 2. vyd.. Praha: ASPI, a. s., 2006. 542 s. ISBN 80-7357-213-3.

KONIECZNY, J., *Transparentní vlastnictví společností, které se ucházejí o veřejné prostředky*. Perspektivy kvality, roč. 2013 č. 1. s. 34 – 35. [cit. 2013-04-03] Dostupné z WWW:

<http://www.nfpk.cz/_userfiles/soubory/clanky/2013_03_29_perspektivy_kvality.pdf>.

KONIECZNY, J., *Zrušení anonymních akcií vážně ohroženo!!!* [online]. 2013 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.nfpk.cz/cz/glosy/janusz-konieczny/1001329>>.

KRČ, R. a kol. *Zákon o veřejných zakázkách s komentářem*. 3. vydání. Praha: Linde, 2012. 760 s. ISBN 978-80-7201-888-8.

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, *Veřejné zakázky Transparentní novela zákona*, rok vyd. 2012. [cit. 2012-11-03] Dostupné z WWW: <http://www.mmr.cz/getmedia/96d19340-7082-407d-b35a-2dc96fd86758/MMR-verejne-zakazky-brozura_3_web>.

MORAVCOVÁ, J. a kolektiv autorů. *Průvodce zadáváním veřejných zakázek – nové možnosti zhodnocení veřejných prostředků*. 1. Vydání. Praha, 2009. 62 s. ISBN: 978-80-87110-16-4.

Nadační fond proti korupci [online]. [cit. 2012-12-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.nfpk.cz/cz/o-nas>>.

Nadační fond proti korupci [online]. [cit. 2012-12-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.nfpk.cz/cz/spravni-dozorci-rada>>.

Nadační fond proti korupci [online]. [cit. 2012-12-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.nfpk.cz/cz/definice-korupce>>.

Nadační fond proti korupci [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.nfpk.cz/zakladni-informace>>.

NÝVLT, L. et al., 2005. *Veřejné zakázky v České republice: Korupce nebo transparentnost?* [online]. Praha: Transparency International, 2005 [cit. 2012-10-10]. Dostupné z WWW: <http://www.transparency.cz/doc/vz_studie_text.pdf>.

OECD. *Corruption: A Glossary of International Standards in Criminal Law* 1st issue OECD Publishing, 2008. 93 pgs ISBN: 978-92-64-02740-4.

OECD. *Fighting Corruption and Promoting Integrity in Public Procurement* 1st issue. OECD Publishing, 2005. 298 pgs ISBN: 978-92-64013995.

OCHRANA, F. *Zadávání, hodnocení a kontrola veřejných zakázek (ekonomická analýza)*. 1. Vydání. Praha. Ekopress, 2008. 153 s. ISBN 978-80-8692-946-0.

Pavel, J. *Veřejné zakázky v České republice*. 1. vydání. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2009, 105 s. ISBN 978-80-86729-47-3.

Podnikáme bez korupce [online]. [cit. 2012-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.podnikamebezkorupce.cz/Domu>>.

Policie ČR [online]. 2010 [cit. 2012-12-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/stop-korupci.aspx>>.

Policie ČR [online]. 2010 [cit. 2012-12-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/uokfk-skp-utvar-odhalovani-korupce-a-financni-kriminality-skp.aspx>>.

Rekonstrukce státu [online]. [cit. 2013-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.rekonstrukcestatu.cz/cs/o-projektu>>.

SCHELLEOVÁ, Andrea. *Úvod do problematiky veřejných zakázek* [online]. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Vyd. 2009-08-13 [cit. 2012-10-11]. Dostupné z WWW: <www.law.muni.cz/sborniky/dp08/files/pdf/sprava/schelleova.pdf>.

ŠEBESTA, M. et al. Zákon o veřejných zakázkách s komentářem. Praha: ASPI, a.s., 2006. 542 s. ISBN 80-7357-213-3.

Transparency International [online]. 2011 [cit. 2012-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.transparency.cz/indexy/>>.

Transparency International. [online]. 2011 [cit. 2012-11-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.transparency.cz/o-tic/>>.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, *Informační list 1/2012 – BID RIGGING zakázaná dohoda o ovlivňování nabídek*. vyd. 2012.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, *Návrh na přezkoumání úkonů zadavatele* [online]. [cit. 2013-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.uoohs.cz/cs/verejne-zakazky/navrh-na-prezkoumani-ukonu-zadavatele/navrh-na-prezkoumani-ukonu-zadavatele-dle-zakona-c-137-2006-sb-od-112010.html>>.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, *Zakázané dohody a zneužití dominantního postavení* [online]. [cit. 2013-03-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.uoohs.cz/cs/hospodarska-soutez/zakazane-dohody-a-zneuzeni-dominance.html>>.

Veřejnost proti korupci [online]. [cit. 2012-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://verejnostprotikorupci.cz/informace-o-sdruzeni/>>.

Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách ve znění platném od 1. dubna 2012 [online]. Praha: Parlament České republiky, 2012 [cit. 2012-12-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.portal-vz.cz/getmedia/5b785527-3330-440f-80b5-e35f368b7530/ZVZ-transparentni-novela>>.

Seznam příloh

Příloha 1	Struktura ZVZ.....	I
Příloha 2	Čestné prohlášení dodavatele o ekonomické a finanční způsobilosti splnit veřejnou zakázku - VZOR	III
Příloha 3	Dotazník – vnímání veřejných zakázek veřejností.....	IV
Příloha 4	Vyjádření poradce při zadávání veřejných zakázek	VIII
Příloha 5	Dotazník – zadavatelé veřejných zakázek.....	X
Příloha 6	Dotazník – dodavatelé veřejných zakázek	XIII

Příloha 1 Struktura ZVZ

První část jsou obecná ustanovení § 1 – 20.

Část druhá – Zadávací řízení, je rozdělena do VIII hlav.

Hlava I - Druhy a podmínky použití zadávacích řízení § 21 – 25

Hlava II - zahájení a průběh zadávacího řízení § 26 – 38

Hlava III - Lhůty § 39 – 43

Hlava IV - Zadávací dokumentace a technické podmínky § 44 – 49

Hlava V - Kvalifikace § 50 – 67 je rozdělena do 3 dílů. První díl upravuje požadavky veřejného zadavatele na kvalifikaci, druhý díl obsahuje požadavky sektorového zadavatele na kvalifikaci a třetí část se jmenuje Jistota.

Hlava VI - Nabídka § 68 – 70

Hlava VII - § 71 – 80 je rozdělena na 3 díly. První díl upravuje Otevírání obálek s nabídkami, druhý díl – Hodnotící komise a třetí část se zabývá posouzením a hodnocením nabídek.

Hlava VIII – Ukončení zadávacího řízení § 81 – 85

Část třetí – Zvláštní postupy v zadávacím řízení § 86 – 101 je rozdělena do pěti hlav.

Hlava I – Předběžné oznámení a pravidelné předběžné oznámení § 86 – 88

Hlava II – Rámcové smouvy § 89 – 92

Hlava III – Dynamický nákupní systém § 93 – 95

Hlava IV – Elektronická aukce § 96 – 97

Hlava V – Další instituty § 98 – 101

Část čtvrtá – Zvláštní postupy § 102 – 109b

Hlava I – Soutěž o návrh § 102 – 109

Hlava II – Výběr subdodavatele v případě veřejné zakázky v oblasti obrany nebo bezpečnosti § 109a – 109b

Část pátá – ochrana proti nesprávnému postupu zadavatele § 110 – 124

Hlava I – Námitky § 110 – 111

Hlava II – Dohled nad dodržováním zákona § 112 – 123 je rodělen do dílů. Díl 1 – Dohled nad dodržováním zákona. Druhý díl upravuje řízení o přezkumání úkonů zadavatele. Třetí část – Správní delikty. Část čtvrtá jsou společná ustanovení o výkonu dohledu.

Část šestá – Seznam kvalifikovaých dodavatelů, systém certifikovaných dodavatelů, zahraniční seznam dodavatelů, rejstřík osob

Hlava I – Seznamm kvalifikovaných dodavatelů § 125 – 132

Hlava II – Systém certifikovaných dodavatelů § 133 – 142

Hlava III – Zahraniční seznam dodavatelů § 143

Hlava IV – Rejstřík osob se zákazem plnění veřených zakázek § 144 – 145

Část sedmá – Společná ustanovení § 146 – 157

Část osmá – Přechodná a závěrečná ustanovení § 158 – 160

Část devátá – Účinnost § 161

Příloha 2 Čestné prohlášení dodavatele o ekonomické a finanční způsobilosti splnit veřejnou zakázku - VZOR

Název veřejné zakázky:

Identifikační údaje zadavatele

Název:

IČO:

Sídlo:

Identifikační údaje dodavatele

Obchodní firma/název:

IČO:

Sídlo:

Osoba oprávněná za uchazeče jednat:

Kontaktní osoba:

Telefon/fax:

e-mail:

Ke dni dd. mm.rrrr prohlašuji, že dodavatel xxx

je ekonomicky a finančně způsobilý splnit výše uvedenou veřejnou zakázku.

V xxx dne dd. mm.rrrr

Jméno, příjmení jednající osoby (jednajících osob): xxx

Podpis (a případně razítko)

Příloha 3 Dotazník – vnímání veřejných zakázek veřejností

1. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
 - a. Základní
 - b. Středoškolské - s výučním listem
 - c. Středoškolské – s maturitou
 - d. Vyšší odborné
 - e. Vysokoškolské
 - f. Vysokoškolské – doktorské

2. Do jaké věkové kategorie spadáte?
 - a. Méně než 18
 - b. 18 – 26 let
 - c. 27 – 45 let
 - d. 46 – 60 let
 - e. Více než 60 let

3. Zaznamenali jste, že od 1. 4. 2012 vstoupila v platnost novela zákona o veřejných zakázkách?
 - a. Ano, zajímal (a) jsem se o to více
 - b. Ano, zaznamenal (a) jsem to
 - c. Ne, nevím o tom
 - d. Ne, nezajímá mě to

4. Jak vnímáte korupci v oblasti veřejných zakázek v České republice?
 - a. Korupce je nedílnou součástí oblasti veřejných zakázek.
 - b. Věřím, že v některých neprůhledných veřejných zakázkách se tento nezákonný postup objevil, ale pouze minimálně.
 - c. Korupce nemá v českém prostředí veřejných zakázek prostor.
 - d. U některých veřejných zakázek se určitě korupce vyskytla a vyskytuje, Nelze to zcela uhlídat. Jde o selhání jednotlivce.
 - e. Vlastní odpověď

5. Jak vnímáte Českou republiku v oblasti korupce v rámci Evropské unie?
 - a. Korupce je v ČR větší než ve většině států EU.
 - b. Korupce je v ČR srovnatelná spíše s postkomunistickými zeměmi v EU.
 - c. Korupce je v ČR srovnatelná spíše s více ekonomicky vyspělými státy EU.

6. Je pro vás korupce přijatelná?
 - a. Ano určitě. Pokud to pomůže dobré věci, tak proč ne.

- b. Ano, dělají to všichni.
 - c. Ne, rozhodně jí odsuzuji.
 - d. Nevím
 - e. Vlastní odpověď
7. Jak se dle vašeho názoru vyvíjí korupce v ČR?
- a. Korupce tu rok od roku roste
 - b. Korupce je stále stejná, pouze se v některých letech podaří odhalit více a někdy méně případů
 - c. Korupce v posledních letech klesá
 - d. Nevím
 - e. Vlastní odpověď
8. Zajímá vás, jak se nakládá s veřejnými prostředky v oblasti veřejných zakázek? Tedy s prostředky veřejných rozpočtů, do kterých přispíváme my všichni svými daněmi.
- a. Ano, sleduji pravidelně velké veřejné zakázky ve svém okolí i v rámci celé České republiky.
 - b. Ano, sleduji nejvýznamnější veřejné zakázky ve svém okolí.
 - c. Ano, vím o některých mediálně známých veřejných zakázkách, ale sám se nezajímám o dění v oblasti VZ.
 - d. Ano, ale až po medializování některých případů.
 - e. Ne, nemá to cenu. Stejně se pravdu nedozvím.
 - f. Ne, nevím kde bych hledal (a) informace.
 - g. Ne, je to složité (nevyznám se v tom) a časové náročné.
 - h. Ne, nezajímá mě to.
9. **Pokud sledujete** dění v oblasti veřejných zakázek, jak vnímáte novelu z hlediska transparentnosti VZ: (nepovinná otázka)
- a. Novela výrazně zlepšila prostředí zadávání VZ. Zadávání je teď více transparentní.
 - b. Novela zlepšila prostředí zadávání VZ, ale mohlo být přijato ještě více opatření, které by více zprůhlednily jejich zadávání.
 - c. Novela něčím přispěla k větší transparentnosti, na druhou stranu, některá opatření naopak zhoršily transparentnost.
 - d. Novela v této podobě nijak výrazně nepřispěla k větší transparentnosti VZ.
 - e. Novela v této podobě vůbec nepřispěla k větší transparentnosti VZ.
 - f. Novela byla zbytečná, původní zákon byl dostatečný.
 - g. Vlastní odpověď

10. Jak vnímáte nezávislé organizace jako například Transparency International, Nadační fond proti korupci a další podobné organizace?
- Velmi pozitivně. Jsem rád (a), že jsou tu nezávislé organizace, které upozorňují na podezřelé dění při nakládání s veřejnými prostředky.
 - Nemyslím si, že by měly nějaký velký vliv na dění v oblasti nakládání s veřejnými prostředky. Ale nevadí mi.
 - Jsou zbytečné. Jde o plýtvání s penězi. Tyto organizace nemají na dění v oblasti nakládání s veřejnými prostředky vůbec žádný vliv.
 - Nevím, neznám jejich činnost.
 - Vlastní odpověď
11. Novelou zákona o VZ došlo ke zrušení tzv. losovaček. Ty se dostali negativně do širokého podvědomí veřejnosti například tzv. Karlovarskou losovačkou. Jaký je váš názor?
- Je to jeden z největších kroků zvýšení transparentnosti VZ.
 - Je to krok ke zvýšení transparentnosti VZ, ale nemyslím si, že nějak významný.
 - Na transparentnost VZ nemělo losování žádný vliv.
 - Tento krok sníží transparentnost VZ.
 - Nevím.
 - Vlastní odpověď
12. Jedním z dalších návrhů, který by měl zvýšit transparentnost VZ je - **Registr smluv**. Po schválení tohoto návrhu by musely být zveřejněny veškeré smlouvy uzavřené veřejnoprávními subjekty. Nebyly by tedy zveřejňovány pouze smlouvy uzavřené dle zákona o VZ, ale i další smlouvy, jako například nájemní, kupní a další smlouvy, kde dochází k transferu veřejných prostředků či prodeji státního majetku. Myslíte si, že je to nezbytné?
- Ano. Tento návrh výrazně přispěje k vyšší transparentnosti nakládání s veřejnými prostředky.
 - Ano, ale nemyslím si, že by měl nějaký významný vliv na transparentnost nakládání s veřejnými prostředky.
 - Ne, je to zbytečné.
 - Nevím
 - Vlastní odpověď
13. Jedním z dalších návrhů, který by měl zvýšit transparentnost VZ je - **Odhalení vlastnických struktur** dodavatelů a subdodavatelů. Znamenalo by to, odtajnění společností s anonymními akciemi a veřejnost by se měla možnost dozvědět přímo konkrétní osoby, kterým jdou prostředky z veřejných zdrojů. Myslíte si, že je to nezbytné?

- a. Ano. Tento návrh výrazně přispěje k vyšší transparentnosti nakládání s veřejnými prostředky.
- b. Ano, ale nemyslím si, že by měl nějaký významný vliv na transparentnost nakládání s veřejnými prostředky.
- c. Ne, je to zbytečné.
- d. Nevím.
- e. Vlastní odpověď

14. Jedním z dalších návrhů, který by měl zvýšit transparentnost VZ je - **Střet zájmů**.

Návrh počítá s tím, že by se lidé měli snadněji dostat k přiznání příjmů a darů politiků a vysoce postavených úředníků a porušení zákona (například uvádění neúplných informací) by mělo být trestáno přísněji. Myslíte si, že je to nezbytné?

- a. Ano. Tento návrh výrazně přispěje k vyšší transparentnosti nakládání s veřejnými prostředky.
- b. Ano, ale nemyslím si, že by měl nějaký významný vliv na transparentnost nakládání s veřejnými prostředky.
- c. Ne, je to zbytečné.
- d. Nevím.
- e. Vlastní odpověď

15. Jedním z dalších návrhů, který by měl zvýšit transparentnost VZ je - **Propadnutí majetku**. Tento návrh počítá s tím, že by bylo jasně nařízené, že vše, co si odsouzený korupčník nakradl by propadlo státu. Myslíte si, že je to nezbytné?

- a. Ano. Tento návrh výrazně přispěje k vyšší transparentnosti nakládání s veřejnými prostředky.
- b. Ano, ale nemyslím si, že by měl nějaký významný vliv na transparentnost nakládání s veřejnými prostředky.
- c. Ne, je to zbytečné.
- d. Nevím.
- e. Vlastní odpověď

Příloha 4 Vyjádření poradce při zadávání veřejných zakázek

Dobrý den,

pokud jde o novelu ZVZ, jsem přesvědčen, že zásadně omezila schopnosti zadavatelů k veřejnému investování. Naproti tomu považuji to, co je vydáváno za protikorupční opatření, za pouhá "administrativní cvičení", která nic nepřinášejí. Pokud bych to shrnul, pak za pozitiva novely považuji:

- zrušení losování jako možnost omezení počtu zájemců
- požadavek na to, aby otevírání obálek s nabídkami probíhalo ihned po skončení lhůty pro podání nabídek

Za negativa považuji:

- kromě výše uvedených dvou pozitivních opatření nepřináší ZVZ žádná reálná protikorupční opatření
- novela zásadně prodlužuje proces zadání veřejných zakázek
- novela zvyšuje transakční náklady zadavatelů na zadání veřejných zakázek
- novela de-facto znemožňuje zadání některých veřejných zakázek z důvodu nutnosti existence dvou nabídek (např. sociální služby a specializované vědecké přístroje, kde velmi často existuje pouze jeden dodavatel)
- zásadní omezení možnosti hodnotit obchodní podmínky v rámci hodnotících kritérií
- zvyšuje náklady u zadavatelů na doprovodné administrativní činnosti (zejména zveřejňování smluv)
- novela nepřináší žádný posun k vyšší efektivitě a hospodárnosti zadávání veřejných zakázek. Zcela chybí cíl hodnoty za peníze. Zákonodárce se domnívá, že dosažení cíle

transparentnosti a nediskriminace sebou automaticky nese i dosažení cíle hospodárnosti a efektivnosti,

ale to v praxi často neplatí

- moderní elektronické prostředky, jako je elektronické tržiště, se v praxi mívají účelem. Dodavatelé jsou zahlceni tolika poptávkami, že většina z nich na nabízení svých služeb a produktů na tržišti rezignovala.

Tak takto z mé strany. ¹

¹ Z důvodu anonymity zde není uvedeno jméno pisatele

Příloha 5 Dotazník – zadavatelé veřejných zakázek

1. Vaše organizace je zadavatelem ve smyslu zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů
 - a. Veřejným
 - b. Dotovaným
 - c. Sektorovým
 - d. Centrálním

2. Jakým subjektem zadávajícím veřejné zakázky jste?
 - a. Kraj
 - b. Statutární město
 - c. Město
 - d. obec s rozšířenou působností
 - e. Orgán veřejné správy
 - f. Ministerstvo
 - g. Státní podnik
 - h. jiné

3. Kolik zadávacích řízení ročně jste vyhlášovali před novelou zákona o VZ (1. 4. 2012)?
 - a. Méně než 5
 - b. 5-10
 - c. 10-20
 - d. 20 – 50
 - e. 50-100
 - f. Více než 100

4. Počet vámi **vypsanych zadávacích řízení** po novele zákona o VZ (1. 4. 2012)
 - a. Spíše klesl
 - b. Zůstal přibližně stejný
 - c. Spíše se zvýšil

5. Počet vámi **zadaných veřejných zakázek** po novele zákona (1. 4. 2012)
 - a. Spíše klesl
 - b. Zůstal zhruba stejný
 - c. Spíše se zvýšil

6. Počet podlimitních řízení se po novele
 - a. Spíše zvýšil
 - b. Zůstal zhruba stejný
 - c. Spíše se zvýšil

7. Náročnost zadávání VZ se po novele zákona
 - a. Zvýšila (více administrativy, větší časová náročnost,.....)
 - b. Zůstala přibližně stejná

- c. Snížila
8. Museli jste po novele zákona, která stanovila povinnost zrušit zadávací řízení z důvodu obdržení pouze jedné nabídky, či z důvodu, že po posouzení nabídek zbyla k hodnocení pouze jedna nabídka, zrušit zadávací řízení?
- Ano
 - Ne
9. Myslíte si, že novela zákona omezila prostor pro korupční jednání? (Byl to jeden z hlavních důvodů, proč byl zákon novelizován.)
- Ano, výrazně
 - Spíše ano
 - Prostor pro korupci je stále stejný
 - Spíše ne
 - Rozhodně ne
 - Prostor pro korupci se zvětšil
10. Myslíte si, že novela zákona v této podobě zlepšila prostředí zadávání VZ?
- Ano výrazně, měla přijít už dávno.
 - Ano, novela byla potřeba, ale v této podobě ne.
 - Některé změny byly potřeba, některé byly zbytečné.
 - Ne, novela byla zbytečná.
11. Co si myslíte o dalších navrhované změně: **Registr smluv** – zveřejňování všech uzavřených smluv veřejnoprávními subjekty. Inspirace úspěšným fungováním na Slovensku.
- Ano, je to nutné.
 - Ano, ale ne v takovémto rozsahu.
 - Ne, je to zbytečné.
 - Vlastní odpověď
12. Co si myslíte o další navrhované změně: **Odhalení vlastnických struktur** – odhalení vlastnických struktur dodavatelů a subdodavatelů.
- Ano, je to nutné.
 - Ano, ale ne v takovémto rozsahu.
 - Ne, je to zbytečné.
 - Vlastní odpověď
13. Co si myslíte o další navrhované změně **Propadnutí majetku** – odsouzenému korupčníkovi by propadl nakradený majetek
- Ano, je to nutné.
 - Ano, ale ne v takovémto rozsahu.
 - Ne, je to zbytečné.
 - Vlastní odpověď

14. Co si myslíte o další navrhované změně **Střet zájmů** – lidé by měli mít možnost dostat se k příjmům a darům politiků a vysoce postavených úředníků. Měla by být možnost zjistit, s jakým majetkem tyto lidé do funkce nastupovali.
- Ano, je to nutné.
 - Ano, ale ne v takovémto rozsahu.
 - Ne, je to zbytečné.
 - Vlastní odpověď
15. Zde **můžete** stručně napsat, v čem si myslíte, že byla novela přínosem a v čem naopak ne. Jaké změny podle vašeho názoru musí ještě proběhnout, aby se prostředí zadávání VZ v České republice více zprůhlednilo?

Příloha 6 Dotazník – dodavatelé veřejných zakázek

1. Ve smyslu zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů se účastníte veřejných zakázek na: (můžete zaškrtnout více možností)
 - a. Dodávky
 - b. Stavební práce
 - c. Služby
2. Vaše účast ve výběrových řízeních po novele zákona (1. 4. 2012)
 - a. Spíše klesla
 - b. Zůstala zhruba stejná
 - c. Spíše se zvýšila
3. Náročnost účasti ve výběrových řízeních VZ se po novele zákona
 - a. Zvýšila (více administrativy, větší časová náročnost,...)
 - b. Zůstala zhruba stejná
 - c. Snížila
4. Co si myslíte, že je příčinou (zvýšení či snížení náročnosti účasti ve výběrových řízeních)? (nepovinná)
5. Obrátili jste se někdy se stížností na průběh veřejné zakázky na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže?
 - a. Ano, vícekrát.
 - b. Ano, jednou.
 - c. Zvažovali jsme to.
 - d. Ne, nikdy.
6. Myslíte si, že novela zákona omezila prostor pro korupční jednání? (Byl to jeden z hlavních důvodů, proč byl zákon novelizován.)
 - a. Ano, výrazně.
 - b. Spíše ano.
 - c. Prostor pro korupci je stále stejný.
 - d. Spíše ne.
 - e. Rozhodně ne.
 - f. Prostor pro korupci se zvětšil.
 - g. jiné
7. Myslíte si, že novela zákona v této podobě zlepšila prostředí zadávání VZ?
 - a. Ano, výrazně. Měla přijít už dávno.
 - b. Ano, novela byla potřeba, ale v této podobě ne.
 - c. Některé změny byly potřeba, některé byly zbytečné.
 - d. Ne, novela byla zbytečná.
 - e. jiné
8. Novelou zákona o VZ došlo ke zrušení tzv. losovaček. Jaký je váš názor?

- a. Je to jeden z největších kroků ke zvýšení transparentnosti VZ.
 - b. Je to krok ke zvýšení transparentnosti VZ, ale nemyslím si, že nějak významný.
 - c. Na transparentnost VZ neměly losovačky žádný vliv.
 - d. Tento krok snížil transparentnost VZ.
 - e. jiné
9. Nově je povinnost předložit seznam všech subdodavatelů, kterým bylo zaplacen více než 10 % nebo v případě významné VZ více než 5 % z celkové ceny VZ nebo z části ceny VZ uhrazené veřejným zadavatelem v jednom kalendářním roce. Jak tento krok vnímáte?
- a. Je to jeden z největších kroků ke zvýšení transparentnosti VZ.
 - b. Je to krok ke zvýšení transparentnosti VZ, ale nemyslím si, že nějak významný.
 - c. Na transparentnost VZ to nemá žádný vliv.
 - d. Tento krok sníží transparentnost VZ.
 - e. jiné
10. Jaký je váš názor na navrhovanou změnu: **Registr smluv** – Po schválení tohoto návrhu by musely být zveřejněny veškeré smlouvy uzavřené veřejnoprávními subjekty. Nebyly by tedy zveřejňovány pouze smlouvy uzavřené dle zákona o VZ, ale i další smlouvy, jako například nájemní, kupní a další smlouvy, kde dochází k transferu veřejných prostředků či prodeji státního majetku. Inspirace úspěšným fungováním na Slovensku.
- a. Ano, je to
 - b. Ano, ale ne v takovémto rozsahu
 - c. Ne, je to zbytečné
 - d. Vlastní odpověď
11. Jaký je váš názor na navrhovanou změnu: **Odhalení vlastnických struktur** – odhalení vlastnických struktur dodavatelů a subdodavatelů. Poté by bylo jasné, kdo za kterou firmou stojí, a ke komu plynou prostředky z veřejných rozpočtů.
- a. Ano, je to
 - b. Ano, ale ne v takovémto rozsahu
 - c. Ne, je to zbytečné
 - d. Vlastní odpověď
12. Jaký je váš názor na navrhovanou změnu: **Propadnutí majetku** – odsouzenému korupčníkovi by propadl nakradený majetek
- a. Ano, je to
 - b. Ano, ale ne v takovémto rozsahu
 - c. Ne, je to zbytečné
 - d. Vlastní odpověď
13. Jaký je váš názor na navrhovanou změnu: **Střet zájmů** – lidé by měli mít možnost dostat se k příjmům a darům politiků a vysoce postavených úředníků. Měla by být možnost zjistit, s jakým majetkem tito lidé do funkce nastupovali.
- a. Ano, je to
 - b. Ano, ale ne v takovémto rozsahu
 - c. Ne, je to zbytečné

d. Vlastní odpověď

14. Zde **můžete** stručně napsat, v čem si myslíte, že byla novela přínosem a v čem naopak ne. Jaké změny podle vašeho názoru musí ještě proběhnout, aby se prostředí zadávání VZ v České republice více zprůhlednilo? Nebo jakýkoliv jiný názor týkající se veřejných zakázek.